

Akqusqo dqukqúnúñ

Ahaapqu ndú pqiishí

- Geedí gárrqí nañ kqallá tha Ahaapqu ndú?
- Ñgo gíida ahaapqu ndú márrayá?
- Nañ kqalgalá tha ahaapqúnd udú pqiishí?

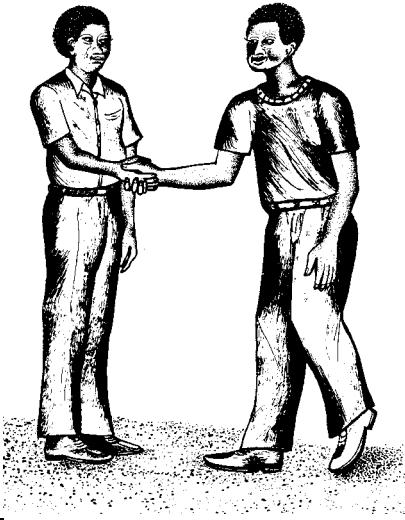
Geediñgunuñ hooláqi mbá squllá tha Aféémú u Mámo mba gúdígú añ dqukqúnúñ.

Ma maré álé ee mia maamañu ahaapqúndú pqiishí míllañ. Munzuumáñ á Máámo adó ané kqala afeemúeqí tha an záá tha ñonshóyú. Min thálo maré fara geelímare, bañ, beerí, Alkibirit u aagú (dóóló) ñonshómaré. Min mbá zaa maré mbá wássálá maré áña squallá añ thébanjé ndú maré thíkqa ñonshó thé pqaagúyú. Á Aféémú kqala Máámoéqí tha áné kqúúlo abandu ma afulé tha maré básqá ñonshó tháñ. Máámo hasqulo afulé ákqúrané álú tha alkibirit basqa maré ñonshótháñ. Min thálo maré tqiikqa ñonshó thé aaguyúeqí u mathí zaaqí tharathéqí. Ma maré álé zaaqí baalá shugo á Máámo maada fuulá abeñúqi áné pqúlá Afeemúeqí. Shambá maadálá Aféému agéérá abeñuqí thé fuuli ndu na kqala Máámoéqí tha adó añ geeraqí. Á Máámo ná shin kqala Afeemuéqí bakqá giñlo! Bakqa gñllo! Mathó alú! Añ zá añ kqabá ñonshó zaóógañá.

Aféeémú háálafé áné kqala Máámoéqí tha dqiñage fuuli ndu na ñgó ñgó gúúro alu. Shambá wássaláné thé fuulu né thikqí aqenzégú ma dírshí u áné kqala Máámoeqí sha ñine thíkqa abéñ muusqa shuriña. Ma álé ádídiñgané thábá tha áné múúfa n adoño áné kqíthá ñalu, á aqenzá né ékqóla Aféémú baró kórako Máámoeqí thé pqaadágio! Pqaadágio! Ná kqalgalá Máámo tha shúúkqa na aré! Shúúkqa shúúkqa ná aré! Ma máámo álé kqali sha áné hia áné huluo aré tha aqenzele ma gagalaziñuo áréyu áné baro mathó alú tha búúnalé áné ádá há sqísqíá.

Aféému baro kqalo ágenzé u bakqó maré thírí na attaqabañ thé fúúlú. Shambá shiliñá añ Máámo buthoqí adé áné geera ahaapquné añ áné thíkqa ma shiliña áré u

ma gúúro ñalúkqedqé thá fúúlindúeqí. Máámo baró bakqa ñonshóqí hasqulo Aféémú thaayúéqí tha álá hasqúla tha alhakimúéqí.

Giigí 1

Akqitho dqukqúnúñ: Garra u fagada

I,1, mótháthá dqokqotháléqú tha ndu shambá zíóóné thá garrayú.

I. Ndáláthá zaaqígú thá ñeerayú?

A. Náñ dama géédí zaaqí thá ñeerayú thá máréle?

M. Náñ thara máré thithikq áwwali?

L.Ndá adé tha áné kqúúlo afulé(abandu)?

D. Ndá kqólá áqenze?

Azañzaña

Geedí gárriá assáqá gárra háthú garrálé á thámathá albál ma pqishí alqaláámá roothóéqí. Míhil alqalámá hu shuriñó (.), mbá rootha akqithó(,), mbá ndu daadó(!) u mbá dqookqothó (?).

U háthu thámá thá albál tááni roothá namuqíéqí u mbá dqafaruqíéqí.

Giigí 2

A. Akqitho alú holoñomíñ: Iiroothua tha abuura

1. Roothutháqi náñ shábbaha áhaapqundu pqííshi?
2. Maaba ma hááláfá ahaapqúné náñ sqikqígane?
3. Náñ kqabígá ándimli tha áné gíída ahaapqú pqiishí?
4. Mín awúné giiduolá Máámoáthá ahaapqudu maré Afèémú?
5. Náñ buthóógalá Máámoqi min thá sqísqía alú mbá geerágáné Áfééémúé añ?

Giigí 3

Akqitho alú taláta: Giigigú

I, Geerathá roothá dqúguriñí hólígú thá búlúéqí á giathágú ma roothá squríñí.

1. Másal: Ñonshó: Ñonshó thiñthíñá thiñla mbá sqaabí ñinéñ maane.
2. ahaapqu ndu.
3. Aqenze:
4. Pqaagú
5. Alkibirít
6. Gali

A. Móthátha dqokqothálégú tha assé wálla busqañ shambá zííne thá garrayú

1. Afééémú maré Máámo ñinéñ zaaqí thá ñonshóyú.
2. Fuulá abeñú ñineñ tharalá Áfééémúatha thithíkq.
3. Mín mbá basqúlá Mámoáthá ñonshó thá aaguyú ñineñ tqikqágá maréneqi
4. Máámo pqaadá Áfééémú assáqá biidqáné áqenze.

5. Máámoáthá gíida ahaapqundú pqishígú maré Áfèémú.

Giigí 5

M, Ázalathá mootha mbá ma assé á thámáthá thá aañá dqeñethí ma daadóyú.

1. Náñ dugalá máámoáthá ñeeyayú maré Áféémú?

I. Mugu

A. Ñonshó

M. Gaagú

L. kqillíñ ñinéñ duga máré,

2. Ndá kqólá áqenze?

I. Máámo

A. Aféémú

M. maré holoñoniñ

L. walá maamánañ

3. wane thíkqlá máámoáthá ñonshó?

I. Thá gindíyú

A. thá sqisqááyú

M. Thá pqaagúyú

L. thá beleyú

4 Náñ damalá Áféémáathá thá ñeerayúéqí?

I. Gali

A. ber

M. aagú ñonsho

L. kqillíñ dama mare.

5. Náñ kqólo Aféémú thá fuulú

I, pqero

A. Kquria

M. ñonsho

L. Aqenze

Giigí 6

**L. Áhuluthá roothá ma daadóleqigú thá “I” hu tha anamuá márele mbá
holígú tha “A” hu**

I

1. Ahaapqu ndu
2. Alkibirít
3. sgefetho
4. fará
5. Aagú ñonsho

A

- I. Maabí pqiishuqí
- A. Dóoló
- M. feetha
- L. Afathá
- D. ber

Giigí 7

**D. Áhuluthá roothá ma daadóléqigú thá “I” hu tha mbá dqafaru máré tháñle
mbá holí thá “A” hu**

“I”

1. shúní
2. Ndu haala
3. Haaqí
4. Ahaapqundú pqishí
5. Adé

“A”

- I. Buthe
- A. Ahaapqu ndú shúúní
- M. mathé
- L. Albáákqa
- D Háálafa

Giigí 8

**G. Geerathá roothá squriñí ma daadólé holí thá búlúéqí á áhiathága
alqalamátí roothó thá aañá máréyú mbá hulu máréqi tháñ.**

1. bakqá ádíñó thálo
2. Ma ñgó ádí tha akqakqábú ñgó dámá ber báñ gali alkibirít tha ñgóle.
3. Ñgó gíida ahaapqundu márrayá
4. Aféémú tqiikqá ñonshógú thá aaguyúégí maré Máámo
5. Máamo kqála Aféémúéqí sha bakqá hííné thá fuulú

Akqsqo holóñóníñ

Aañañkqa

Gíñ roothuláqi tha alú

1. Náñ sqúllá tha aañákqa?
2. Náñ holí thá aañañkqayú mbá náfañqi tháñ?
3. shaíné thámña aañañkqi tha albál?
4. Nañ thúrña walá ma hatháñ tháma aañáñkqaqí tha albál?

Aañañkqa

Gíñ sqúllá sha aañáñkqa, aañá gúdiña mbá maíyu giginéñgúnuñgú mbá fédqi iithamthán tha albál mmaané. Miíthil, Alkqáába, gíñbuushú, aañá pqaalu, aañá gugudú, giné álqaadógú u gíñ máábi gábulugú mbá zúúralá.

Mbálégú kqíllíñ gídi thoñorindú dqafaruqí mbá náfaqa máré maabí tháñ.

Mín tha mbáleyúgú alkqáába náfaaqí tha áné gúúro ro, áné hásqúlo alhawá pqiishí mbá shórlá tháñ mbá ma alqoksigín, ma shúlí gíñbúshu, pqari sqakqa are min ashirdida, giilá shúlí tháñgú u gilágú ma giñ shúlú u gíñ buushu, gíñ máábí gábulu u gíñ buushu, gíñ máábigábulu u mbá álqadógú náfaqa maabí tha áné gúúro maabí thuthó mbá zúúrane thá fuuda.

U aañá pqaalu shíñ daa annúfaqa ma dáálá maabí shimbilúéqígú mbá thañthañú u mbá thuuthogú mbá pqálne thá thoñorindú tqokqoló. Tha gídiga máré alqalátí mithil allbabúrá pqálí, mbá kqíthíne u mbá thúmne. Gafá pqállá tha alqaalátílegú áthikqiñi maabí zílí millañ tha álá pqaara

hulañ are tháñ u álé thíkqa fuuda tháñ mbá ádqañthiñ adár. Mín thá gíñ máábi gábuluyúgú mbá holi thá aañáñkqayú mithil, shúlí álhakumó mbá sheh Hóójale, dirshagú, firi afafada mbá ziqí thá belgoosó tha Assázá woreda, Balá shangúl mbá thikquqí thá warádá Mánge, bele thá gúúle mbá thikquqi thá Kúrmúk ñinéñ maa máré.

Ashan shúgo aañáñkqa kqabí álú dqiiña míllañ. Min gíñ gii aañáñkqáthé dqudqúkq dqúkqúnúñ fámilí ñinéñ ma máré. Másal ma maabí kqiirá sqisqía alú shúlíeqí, pqaalíeqí, gíñ shúlú giigíeqí u walá ma faasqágála muñgúnuñ bakqí pqishá áñ añkqá áné dqukqá. Mín thálo áné nággasa ro biibíd, áné bíkqa maabí álá walá thikqa zílli millañ u áné fíkka maabíqi thá hulañ.

Aañá táání náfaláqí thá sqákkqá pqaalu, ma maabí kqíírá sqísqía alú kqíllíñ bakqí sqákqá pqíshí á ashardida áné sqúa. Gíñ ríkqílá baró á áre beñena áqíyu kqosqiña u áné sqúa. Gíñ ríkqílá baró áqáre beñena, á íyu kqosqiña u áné nágása na alfaítá daané.

Thá thoñrindú máñ alkqába ma thíkqa alú dqiiña ma pqishí bakqí gíñbuushú ñeero máré guda ma pqishí thá aañá már eyú. Máré áthikqiña shimbil adááréqí ma zúúra máábí thuthó. U walá ma dqííñalá álú shin bakqí gíñ buushú ñeerogú máré thulá adáár alú u shimbilá adaarú thithkq áné dqúkqá.

Ashan shúgo aañáñkqa kqabí tha áñ maada na thoñorindu dqíñíláne alú tháñ ma pqishí. Másal ále ágarraña famílí shambá náfa már eqí tha alkqáába, ále faasqa sqisqíágú, álá bákká alkqába alú daara u maabá dari mú alá dquoqkqotha tha alkqaanún. Gínlégú kqíllíñ ma gíálá bakqí aañáñkqa tha áné gúda ma pqishí u tha áné daa annúfaqá fédqílá ninethi.

Giigí 1:

Móóthathá dqokqothálegú ma dqúgurí shambá zíiné thá garrayú

1. Náñ ma gíñ hárabi aañáñkqagú?
2. shaíné gii ááñakqá mbá hárabigané?
3. Nañ sqikqí ma aañáñkqa harábé?
4. Náñ holí thá aañáñkqayú mbá fédqi iithamthám tha albál?
5. Náñ thúrña walá ma hatháñ tháma aañáñkqi tha albál?

Giigí 2

A. gasamutháqi thá abuura holóñoniñéqí tha alfásílú á naakqashutháqi thá roothá ma daadóle álú.

1. Maabá walá gídi shibmbil ma pqáála gafá dqááñí míllañ pqishí
2. Gíñbuushú ñeero alhakúma bás ñinéñ náfané walá nááfa maabí aañú thá shimbil.

Giigí 3

M. haoshalathá asúúrálé tháñgú háthú roothúthé tha alú hóloñoniñ, hóloñoniñ andí aañá harabe u mba walá harábé

Giigí 4:

L. Geerrathá roothá ma daadólégú á kqalathága assé wálla busqáñ shambá ziiné thá garrayú.

1. Aañáñkqa alú dqiiña walá pqishí.
2. Maabí hárabí aañáñkqa walá dqokqootthíñí álhakuma.
3. Gíñbúúshú áthíkqiñ adááré shimbil.

4. Sqakqa ma sqúá áshirdida pqishí pqaalíeqí.
5. Fámiilí bás ñineñ náfaqi tha alkqába.
6. Aañá pqaalu pqishí walá ma dáalá maabí shimbilúéqígu shá mare pqáala ma pqishí.
7. Lázim áñ ágarraña maabí thá mare tháma alkqábaqi thaalbál.
8. Mú daara pqíshí akqakqábéqí.

Giigí 5

D. kátabathá rootha holoñoníñá daa almáqana dqukqúnúñ tha addábtaráñgámayú u á pqúláthaqi.

Másal: shúli+are =shúli aré

Akqitho +alu = Akqitho alú

1. buli +=
2. Ndu+.....=
3. Misqué+ =
4. Ile +=
5. hala+=
6. kqolo + =
7. Mú +..... =

Giigí 6:

Geerathá roothálegú á kátabathága almáqaná namu máré tháñ míñ tha dikshináriyú

Másal:sqefeló = algálam

: Añgíshúr = ashiriñkqíth

1. Deeli = _____
2. uñ = _____

3. gishir = _____
4. rúmbuñ = _____
5. gosh = _____
6. kquéeli = _____
7. Ashárbé = _____
8. Gáthíñ = _____

Giigí 7

k. Geerathá roothá ma daadólégú thá “I” hu á áhulutháqi tha anamuá márélé mbá holí thá “A” hu”

Másal: Ashárbé = albirish mushe

: Maada = fágada

“I”	“A”
1. Ashardida	i. Múúfá
2. Aañi tham thám tha albál	a. Alháwa
3. mará	m. giné álqadó
4. shoora	l. firí abuuna
5. waaza	d. añ alú dqiiña
6. shimbil	g. fuuda

Giigí 8: Geerathá roothá ma daadoóléqú thá “I” hu á áhulutháqigú tha adqafaruá márélé mbá holí thá “A” hu

Masál :pqishí = shúní

“I”	“A”
1. sqakqa	i. thuthúr
2. shimbil	a. giñ
3. thithíkq	m. haraba

4. gíñ ñeero	1. Hawangi
5. Alú dqiiña	d. Assáma

Giigí 9:

E. Geerathá roothá ma daadólégú thá búlúéqí a ázalathága moothá ma assékqedqe shambá ziíné thá garrayú.

1. Giñ fédqi iithamthám tha albálgú náñ maa máré?

I. Alkqába

A. Gíñbuushú

M. Sqakaqá pqishí

L. kqíllíñ ñinéñ ma máré

2. Náñ nááfa álkqaaba maabí tháñ?

I. Daa maabíé thiñthíñ

A. Hasqúli alháwá pqiishí

M. Gúrí ro

L. kqíllíñ ma mootha

3. _____ máíya ginéñgúññgú mbá fédqi iithamthámgú tha albál.

I. Gafañkqa

A. Algádañkqa

M. Aañáñkqa

L.walá dqukqúnúñ

4. Bélé sqúllá tha béláshangúl ándí warda zíne thayú?

I. Mange

A.kurmuk

M. belgoso

L. kqíllíñ

5. Andí dqukqukqúnúñ min tha mbáléyúgú mbá ma giñ máábi gábulu mbá zúúralá?

I. Aañá pqaalu

A. Bela shangúl

M. kqíllíñ

L. walá dqukqunuñ

6.mín tha mbáléyú ándí mbá walá ma thoñorindú dqíñlá alkqába alú tháñ?

I. fámilí agarraña

A. Mú daara

M. sqisqía faasqa

L. kqillíñ ñinéñ ma máré

7. Ándí mbá walá ma annufáfá mbá álkqabó

I. shúli giigjeqí

A. shimbiléqí

M. Ró guuréqí

L. walá dqukqúnuñ ma mootha

8. Alkqába ma dqíñlá álú ma pqishí bakqí gíñbushú máré _____

I. máré thúlá

A. áthikqiña shimbil

M. yákqásqa

L. kqíllíñ ma mooth

Giigí 10

**Geeratha roothá máábí gabulú mbá, zii tha bulueqi hathú fagada tha, na
almaqana daané**

Amí anthamañ u ahaapqúnááthá

Ami anthamañ ahátháqí márra áné ádá tha akqakqábú. Shambá tdooráné mbá shilane áné mátho thaayúeqí thabá kquluñ. Ma ñine álé mathóqí áné hulu are thá galile ma álé shíñ ádí thoñorákqedqeñí. máré geeru u á gáli áné dqqotha tha «

waááne zióñó thálé assáqálé? Ná shíñ kqalqa ánthamañ tha « Ali adíshé tha akqakqábú thúrólí añ tháábá ná má thólí thabá kquluñ.» Na shíñ kqalga gáli tha « maamánañ gídi bulindu thálé adódqá añ zá añ kqabó gíñ thiñña thííthí».

Amí anthamañ matha alú thé galile maré zaaqí. Shambá wássalá máré, máré thikqa aagu ma fuudá áre thé zíli kqolo mare thiña. Min mbá nóshá máré né kqali ánthamáñ tha « ali nóóshé! » Añé kqalga gálí « Añfúúra añ damá geegiéqí thaayúéqí “ Ná kqlga gáli tha añ dqodqoshiña tha abaro alú añ gúúra.” Mare fúúra aagu dqodoshiñá mare tha abaro alú. Ma maré álé fédqí thé máré záá, á máábá gafó pqaaro alúgú mare thúlá. Aagú dama ánthamañ tha ñéésqé mílañ ma ále buní á marmadó áné múúfa ma ále gurné áné kqíthá ñineqi na abaro.

Anthamañ buunáqí ma shari ma abro aañá holiga áhaapqunátháqi. Shambá wassáláné álá kqéedaqi.

Shambá maadané tha ñíne kqédiñláqi yómi ñine shúúnaga añ áné fákkara gíñ giiné. Alyómámáñ áné áháthá áné kqala ahaapqúnáthéqí tha ali madi bulindú maíyú. Gíñ kqíllíñ mbá thiñlá añ záthaga añ thiñothá. Aháthégú maré zaaqí tha abuura u anthamáñá kqitha abaro thara hu. Shambá fíá máré álú ná kqalganégú añ dqethathága tha agoñgoru añ thiñathá. Mín mbá nóóshá mare né kqali ánthámáñá kqitha ábaro tha badaliñ hatháñ nóóshé an dqodqoshiñathá tha abaroqi mbá fárñá geediéqí thaayúéqí.

Shambá maadá ánthamañaló tha ahaapqúnááthá dqodqoshiñá aagugú, áné baró hóóraga tha wéé! Wéé!wéé! ajamá anthulála tha maabá gáfó adóqí. Anthamañá kqitha ábaro gasha ma agundí aañá kórakine.

Ma anthamani álégú thúlí raaféqú na abaro. Shambá wássálá máré ma haníñaqí tha walá zííqí na maabá gídí abro thé máréyú .

Anthamañá kqitha ábaro áwwalí baró pqíshágá añ hááré tha annamuthá wé!
Annamuthá we! Annmuthá wéé.

5. are walá buuná murthá álú

.....

6. mabá biidqá kqúria doñí guura thá hu

.....

Giigí 12

J.geerathá gíndaalíá ma daadólegú háthá gárrthá u háthú móóthá thá ná
moothákqkqedqué

Másal: giñ deevaliyá ? giné ñino ámadi giñ máñ!náñ ziiné ? masq baalá bé aré
=thaasqá

- 1 Algazaza agurúl ma sqikqoqi min thá shor wala feshi
- 2 .barañ baala dqaqi alkitáb aré bulindú
- 3 Didñó liyú buushiyú mashoño gundi
4. kquriá wali alfil
5. Aña adiño kqilliñ madqiñiñgó
6. tqíl thíri u tgíl thá shór
7. tháña miili thiñi tha buusqiyú
8. basqaro thá guugúlé u basqaro tháguugúthí.
9. masqi baala dam athiñbákq tháñdú
10. habitháñ na walgiña addúkúsh ná walá.

Alháwa haraba

➤ Giñ roothúlé thá alú

- Nañ kqalgálá shá alháwa haraba?

- Nañ kqabíga maabí shá maré thíkqa alháwa pqiishí?
- Min waané thíkqíla maabí alháwa qiishí?
- Nañ mánegú na gíñ harábí alhawa?

Min thá giñ kqabí giñ gidí árúhyú guugúdékí dqukqúnúñ alhawá pqiishí ñíneñ mané. Alhawá pqiishí thá alá thíkqa kqabí á maabí kqiilíñ maada shambá daané maabié alfaída u shambá harabíne walá ma thámaláqí thá albál na thoñóríndú harábíné. Alhawá na thoñríndú horabíne tháñ gadárña áñ gasáma alé añ holóñóníñ. Dqukqúnúñ mbá gii máába u mánáñ shíñ mbá ma halagá ñinéñ maa máré.

Min thá thoñóríndú harábí alhawáyú mbá gii famílí ñíneñ shuní u ñíneñ dqañí milañ. Min thá alhawá harabayú mbá gii famílí dquuthá alfaabríkó ma adé thá shooreqí, dquuthá mamaabí daara didqáñgañ alú u le giñ ma albálástík alú, dquuthá alqárabíó thá almádina dquoñondíyú, sqisqíá alú kqiiragú, alkqaaba alú daara u muñgúnúñgú ziiqígú millañ. Gíñ ma halagá mbá gadári áné haraba alhawá míthíl Alhawá u lé shabáró dquoñndígú, rô hú shurña ma tqawálaqí ñíneñ ma márégú.

Alhawá haraba hasqli átágába hórí áñ maabí thá alú u gíñ gidí arrúh thá alú kqiilíñ. Min atágába hasqli alhawá ma harábé maabí tha alú na hu shuriñá alhawá pqiishí hú mbá squlá thá aloqksíjín mbá naafa maabí shooreqí aná tháoqa alhawá shúúní mbá thá alkaarbóndioqoksáid mbá wala naafa maabí shooreqí, ámbádqañgañ áné thápquuqi milañ, ané ashuriñá ro hú, min tháló maabígú u giñbuushúgu kqiilíñ mare thulá aña mare alú le maré yakqásqa.

Alhawá haraába ashán ashuriñi ro hú gíñmañ mbá busqí alú walá zíqí u ané baró fíga maabíqí thá huláñ. Alésháñ alhawá ma hárábe gidí attágába hori añ milañ

mithíl mbá garraóñáne thá rootháleyúgú ashán shugó thoñóríndu pqlaréne aré tháñ na attáqábale gassámíla alé añ holónóníñ.

Dqukqunúñ mbá gii maabí ma u mmánáñ mbá ma halagá. Min thá gíñ gii maabíyú mbá pqlaré alháwa haraba aré tháñ alá giá alfaabríka aña squríñne guugúda maabíqí, giñ ma albalásttikgú le alwásáhañgúnúñ assáqá darláne alu alé daara aana squríñ añ, sqísqiá bikqa kqirlane alú alé thíkqa alhawá pqiishíthí mbá squlá thá alqoqksijín, alhákuma adaarú u le mbá álqaalámu maré roothúqí shambá ashurñla alháwa hú na harabakqedqe. Mbálégú kqilíñ ma giálá maabí gadári alá ashuriña alháwa hú na harabákqedqe thá arráha.

Giigí 1

I. Geerathá roothá ma daadólégú thá bulueqí akqaláthá Asse walla Busqañ

5. famílí bas ñínañ gii alháwa haraba.
6. Alhawa ma harábe maabí le gíñ buushúgú ñíneñ sqíkqíga adáqáb
7. Alfaabríka walá gii alhawé haraba
8. Alhakúma bas ná gadári áné ashuríñ alawa hú na harabé.
9. Albálástík alú daara harabí alháwa.

Giigí 2

A. Geera thá roothá ma daadólé hathú naakqashúthé thá alú thá abuura

1. Guugud thá almádina dñoñondiyú mbá dqañí alfaabríka tháyu ma íqíthígí pqishí walá shuní?

Giigí 3

**M.kqeera thá gine ñgúnúhú mbá harabí alháwa u shambá ashuriñlánehú á
katábathá thá alkárrrá sañgámáyú.**

1. giñ harabí alháwgu.

I. _____

A _____

M _____

L _____

D _____

G _____

2. Shambá áshuriñlá giñ harabí ajháwagu.

I. _____

A _____

M _____

L _____

D _____

G _____

Giigí 4

**L. Geerathá rootháma daa dólegú hathú ázála thá mbá assé shambá ziiné
thá garrayú.**

1. Nañ hasqul alháwa haraba?

I. Alwásáha alú daara ma ithigí

A. Alfaabríkagu na dquuthá

M. aañañkqa asqara

L. “I” u “A” ma mootha

2. shaíne pqralla alháwa are na harábákqedqe?

I. bakqá kqirla sqísqíá alú

A. bakqa dárla alkqáába alú

M. Alhakúma ma roothauúóqí

L. kqilíñ

3. Alháwa ma harábe nañ hasqúlne?

I. Áñ baabádqa dqaañí

A. yakqasqa

M. pqiisha

L. I U A ma moothá

4. Ndáláthá shabáháqí thá amaré giñ shuríñga alháwa hu na haraba?

I. maabí adaarú

A. Alhakúma adaarú

M. Alhakúma alqaalámu

L. kqiilíñ

5. Nañ sqúla alháwa thíkqí maabí ma alháwa walá harábe?

I. Alkaarboondaaí óksáíd

A. Alqoksíjín

M. I U A ma mootha

L. walá gidí moothá

Akqusgo Taláta
Atqábaqagú
Dqokqothágú roothuláqi thaalúgú

- Náñ sqúllá tha atqábaqa?
- Atqábáqá pqishí shaine zíné?
- Atqábáqá shúnígú náñ ma mare?

Gíñ sqúllá tha atqábaqa gíñ állam máábíqi tháñ míñ thá aañá már eyú u mbá hásqúllá míñ tha adduriá dqáfár eyú ñínéñ maané. Atqábaqa gádarlá álá gásama ale añ arbaqa. Mbálogú: Atqábáó pqiisíh, Atqábáqá shúúní, atqábáqa gabulú u mbá tqokqolóngí ñineñ ma máré.

Gíñ kqalgalá sha atqábágá pqiishí gíñ gídi aañá dqááñí thá maabíyú u mbá nááfa maabí mílañ ñineñ maané. Míhil ndu haalua , ashúkqul ma dqukqúnúñ, Roothá shúúní fikka, asqísqí anazala, alqhtirám gída, bikqá kqíthílá busqáñ, bikqá thiñlá gíñ maabúqi u zííqígú mángníñ.

Mín tha atqábaqayú fish zííqí mbá gií fámíli mbá shuuní mithil busqáñ kqikqíth, musháñi dqudqúsq, agorthé, azzína gigí, rootha hasqula, assijár, alkqat sqekqela, báásqá meera mbáléqú kqílíní u holí múñgúnuñgú tááni mbá ááza fámíli thá

thoñorindu millañ. Másal musháñi dqúsq nínéñ bákqí míhí thá máré táqabaqi thá oqólú u assáqá dqúsqílanegú kqáfá mathí budqo álu.

U mañgúnuñgú tááni holí míhil azzína giigí bakqí fámilí ábádqíñgiñ maragú mithil eedis u muñgúnuñgú holí. Báásqá meera, assijár meera, alkqát, agorthe, busqañ kqikqíth u rootha hasqula shúúní tha bakqí fámilí mare thúrá aañá pqishí maabí tha are.

Thá thoñorindú máñ atqába gásámóña tha mba gabulú u mbá tqokqoló. Mbá gabulu na atqábaqa ma gasamá ale itinen the mbá shúúni mbá pqishí holí mithil shiniñ faafar geedíeqí, geedí ajena, maabí dqóñmdí ndu haala, thinthíñ hasqula the alháalháluayúeqí, asqísqí akkarama, ajjerán tha albál.

Atqábáqá máábi gábulugú mbá shúúní shíñ holí mithil bakqá roothu gádi tha abúnéle thá gíñmáñ álú, geedí alú nahariña jór shúgo u array geedú álú iisha.

Assúrá mádiñí atqábaqá pqiishíqi

Assúra mádiñi atqábaqa shúúníqi

Akqítho alú dqukqúnúñ: Garra u fagada

Giigí1

I. Geerathá roothá maa daadólégú háthú ázalathágú mbá ma assé shambá zióné thé garrayú.

1. gíñ sqúllá tha atqábaqa gíñ állami máábíqi thañ u mbá hásqúllá míñ
tha_____ dqafaréyú ñinéñ mane.
 - I. Atqábaqa
 - A. Alqáda
 - M. Adduríá
 - L. mootha walá ma daadó
2. Atqábaqa gásamlá ale añ_____

I. Holoñóníñ

A. taláta

M. Arbaqa

L. kqíllíñ ñíñ mane

3. Min atqábaqá holí thá bulúeqí ándí mbá ma atqánáqá pqiishí

I. Ndu haalua

A. Roothá shúúníqi damdám

M. Alihráam shaara

L. Kqíllíñ ñinéñ maa máré

4. Min atqábaqá holí thá bulúeqí Andí mbá walá ma atqábáqá pqiishí

I. Agorthé babákq

A. Alhtiráám

M. Ndu haalua

L. kqíllíñ

5. Min atqábaqá holí thá bulúeqí Ándí mbá walá ma atqábaqá gabul?

I. Maabí dquoñondí ndu haala

A. Thiñthíñ hasqula tha alháluayúéqí

M. Iishá maabí dquoñoñondíéqí

L. Kilíñ ñineñ maamáré

Giigí 2:

**A. Geerathá roothá ma daadólégú háthú gásamathágaqi tha abuura á
gásamathágú tha mbá pqishí u mbá shúúní.**

- Agorthe
- Ndu halua
- Alqihram shaara
- Azzína

- Alqihtrám giida
- Ajena maada
- Asqísqi akkarama
- Musháñi dqudqúsq
- Roothá shúúní fikka
- Báásqá meera

Giigí 3:

M, Geerathá annímíraléqú holí thá búlúéqí á kátabathágú na hú máré tha alhurúf

Másal: 1 = Wáhid (dqukqunúñ)

1. 3 =_____
2. 4 =_____
3. 5 =_____
4. 7 =_____
5. 8 =_____
6. 9 =_____
7. 10 =_____
8. 11 =_____
9. 12 =_____
10. 13 =_____
11. 14 =_____
12. 15 =_____
13. 16 =_____
14. 19 =_____

Giigí 4:

L. Geera thá roothá ma dadólégú á giathá roothá squriñítháñgú

Másal: Agorthé= Agorthé gíñ shúúní mbá áhajaliñi ñinéñ maané.

1. Atqábaqa
2. Ageoenshí
3. Alqíhtirám
4. Busqañ
5. Báásqá meerá
6. mushañí dqúdqúsq

Giigí 5

D. Kátabathá ajawáb ahaapqúñoáthé háthú gárra thá tha alfáílú.

Humaabá ajongalá

Añá gúdiné

Annimíra alboostó

.....

Azañzaña

Gíñ sqúllá tha ajawab giñ haalulá ndu tháñ ñínéñ mane. ajawáb gídi thoñorindú dqafaruqígú mbá kátabiláné thañ. Masal ajawábá álqirsú, ajawábá geeró, ajawábá mbá almahabbó u holígú mungúnuñ. Assaqá kátabilá ajawáb gídi thoñorindu kqedge másal min thá gíñ walá gashiyú assaqá kátabilá ajawáb dqukqunuñ, hú máábá kátábó ajjawab, hú máábá kátábógalá ajjawáb, Alyómá kátábóláne u anímrá kqedge ñine thá huéqí.

Ajawábá geeró

Assalàm alékum wa rráhmatulláhi Agudí dqáañí Músa shaíné zíññó? Ngó pqishi búsqikqeá? Algiráya pqishía? Adár shaíné tha ñgóle maabí kqíllíñ dqokqothiñ ñgoyú. Mbá zíigálí alyoménalé ali húshí bíshi ñgóqí millañ. Ma ñgó dqokqothá hátháñiyú hathañ pqishí míllañ.

Lakin Ábdu ñinéñ kqiiró ñálükqe na hu ma ále pqálí ná hásqúlaña tha alhakimúéqí ná dquoosholá ñíné are. Hássa mbá zíigane pqíshé baalá shúgo.

Awúné adí ádoñó ñgo geera hatháñi? ma ñgó adóqi ñgó daarogeé kqosh u assúkar tha walá zíiqí thálé. rootha ma kqálañatha áñ kátaba walá kqódí min almahábbáñkqa ashan shúgo ákqala ñgóqí tha ma assaláma assaqá lé assaqá mbá adí ádooñó.

Tha assalámle
HUY
Arbáb Hádi

Giigí 6 Ashíqír (Roothá dqúguri)

G. geeráthá ashíqiralé ágarráthá dqúkqúnúñ, dqúkqúnúñ

Mín mbá pquda thóñorá bulu

Hatháñ bikga rootha máábí gabulu

Na bikqa nduñkqa na galu

Lakín tha arbile wala sháñ pqilu

U tha ndú álbarto

Tha adóqí pqeri gine álú mba alqaado

Áñ thiña tqukqa tha alqíhtiram mbá agado

Adó áñ roothutháqí thé atqábaqá pqishí

sha thaayú añ maada thé agenshí

Mbá águdqíñi hatháñ guugú ma añ dqashí

mín thé thoñorú shehéri na aashí

Maabá háágarí

Ma thíkqalá ma wákkarí

Álá baró shíle thé are

Ma álé be thé sqabare

Ñine dqukqnúñ míthil amare

Giigí 7

E, kqáláthá assé walá busqáñ roothá ma daadóleqígú.

1. Agrthé gíñ pqiishíñ ñínéñ mane.
2. Asiijar meerá daa assáhá.
3. mushíñí dqúdqúsq Atqabáqá pqiishí mmané.
4. maabí dquoñndí halafa shúní.

5. roothá shúúní fíkka walá pqíshí .

Giigí 8:

K. Geerathá roothá ma daadóégú á daathága moothá dqafaruné tháñ

Másal: Atqábáqá shúúní = Atqábáqá pqiishí.

1. Gíñ gabulú = _____
2. Geedí biiló = _____
3. Alqáfia = _____
4. Alhagára = _____
5. Shúní = _____

Giigí 9

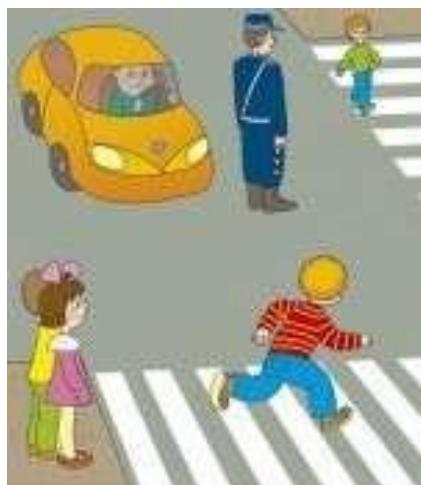
T. Geerathá rootha garra hathué máábá agarrní tha ndú hathú kataba thá tha

alkarrasañgamayú u á madíñathé.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Akqusqó Arbaqá
Alkqaanúná thoñorú
Dqokqothágú roothuláqí tha alú

- Náñ sqúllá tha alkqaanúná thoñorú?
- Shaíné zááhá thá thoñorá mbá alqarbióyú mbá zíígáha?
- Náñ sqikqí walá ma maabí madqa alkqanúná thoñorú ma pqishí?
- Hoshalathá Assúrá bulúlé tháñ a fágada thá na gíñ pqúliñéq

Alkqanúná adidiñú

Gìñ sqúllá tha alkqaanúná adidiñú adidíñ tha alkqaaúná kqedqe ñinéñ maane. Assáqá shábbahaqí tha álá mādqá. Másál ma maabí fédqé sha álé kqithu thoñoriyú, lázim ñgó hoshala añ tháñ tháábá gambiéqí, tháábá pqíshiéqí, tharthéqí u ma agundiéqí ñgó baro kqithu aañiyú.

Ma ñgó fish kqithu thoñriyú bikqá kqithuñneyú añ kqíllíñ lázim áné ma aañá maíyu dquulá tha albúhíá fuudí ma asqenkqero mbá ma gigí ma kqithu thoñoriyú. Ma hathú gáne kqithu thoñoriyú bakqá damu háthú thábá tha hathú dágashitha álqarbia.

Ma ñgó huluo are tha alqarbíale ma adóqí, ñgó hoshala tháñ aañá gigiñané aré beñeníqi, ñgó maada tha añá shéhérganéqinnó, ñgó dqíñá áné dqáfára ñgó baró adá.

Min tha alkqamúná thoñorúyú aqíilí tha thañoru, Bokqa ili hathú alkuurá tha thoñorú tha alkuurá bakqí geedí maré kooragíña maré bisqá álarbiá ma biá albuurí. Le ashamsiá mathámá geegí alú tháñ bakqá tham maré né shambá pqarné maré aré shá bakqí maré ámaré sholá gíñ adooqí maré tharéqí.

Akqitho alú dqúkqúnúñ: Garra u fagada

Giigí 1

I. Roothathá gíñ maadó háthúqi tha assúrayù tha ndu ahaapqúñaáthéqí.

Giigí 2:

A. Geera tha roothá ma daadólé á móóthathá sha assé wálla busqáñ shambá ziiné thá carryú.

1. Aqiílí tha thoñrá mbá álqarbió are pqíshí .

2. Ma ñgó fédqí ñgó kqithu thoñriyú walá fédqí thá ñgó hohoshaliñagá añ tháñ Áwwali .
3. Alkqanúná thoñoru maada nafa fámilí.
4. Geedí mbá álgirayó pqíshí máré gárra alkarásámáre thá thoñorú.
5. Alqarbía walá ma bía albúríyú walá shehérigaláqi.

Giigí 3:.

M. Geerathá roothá ma daadó ma adquguriñálégú á háthú kátabathága almáqáná mare ma squsquriñí.

Masál: Al/nún =Alkqaanún

1. Al/nún =_____
2. Ma/ag/ñí =_____
3. shu/all/yó _____
4. ash/ya =_____
5. Al/bia =_____

Giigí 4:

L. Geerathá roothá ma daadólégú á ázalathá mbá ma assé.

1. Ma maabí álé fédqí tha álé kq1ithu thoñoríyú náñ giilá?

I. Aíá damu thabá

A. Álá ííla alkúra

M, Álá hohoshaliña añ tháñ

D, mootha walá ma daadó

2. Aañá zíí naanó kqithulá thoñoriyú?

I. Aañá zíí béle

A. Aañá zíí álbuhia fúúdí

M. Aañá zíí álqarbia

L. walá gídi mootha

3. Náñ súállá tha alkqanúñá adidiñú?

I. Adidíñ thá thñorú tha alqádab

A. Adidíñ thá thoñor are

M. Iila thá thoñrú

L. Kqíllíñ

4. Ándí mbá walá ma gíñ ádilátháñ?

I. Alqarbía

A. Alkárro

M. almótar

L. walá gídi mootha

5. Náñ gíí álqarbia ma fédqí áné shéhéra?

I. Ná gigiña aré beñeí

A. Ná gálába

M. Áné shúriña hu

L. Kqíllíñ ñinéñ mane

Giigí 5:

D, kqeéráthá gíñ ádilá thañ hugú u á kátabathá tha alkarrásáñgámayú ma pqishí.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Azañzaña

Gíñ kqalgalá tha gíñ thápqílá rootha alú tháñ gíñ thápqílá roothe tháñ aañá áháthíne u aañá láfí rootha alú ñinéñ maane. Lakín mbá walá daa almáana nine dqukqúnúñ illa thá rootha alú kqaarale.

Giigí 6:

G. Geera thá roothá ma daadólegú á thápqáthaga roothá ma thathpqá á háháthíné tháñ u mbá láfíné álú thágú.

Másal: Miá + gú = míágú

- gú = gíñ thápqólá ñinéñ maane aañá láfó rootha álu
- á.+ garraaña = ágarraaña
- á. = gíñ thápqóañá aañá áháthó róótha nine maané.

1. Ahátha_____

2. Niñé_____

3. ____thále

4. ____gú

5. ____zíigí

Azañzaña

Gíñ kqalgalá tha gíñ mádíñ zízí gíñ mañúqí ñinéñ sqúllá tha ziizí gíñ mañúqí madiña

Másal: Mereré beñení dágáshó álgarbia né múshé.

Tha almásálaleyú roothá ma hú pqupqúlé ñiéñ mádiñ ziizí ginoqi.

Giigí 7

E. Geerathá roothá ma daadólégú á kátabathá tha alkarrásáñgámayú u á pqúáthá hu mbá mádiñi zizí ginóqi.

1. Gadi madi añ guudi daógálá alkitáb.
2. Abbá shibiló miá fuudí gíídí.
3. Amúúna musháñá sqawarí ñinéñ maane.
4. Mahámmad ñinéñ squriñí tha ahaapqúná tháyú.
5. Alqarbíá dqááñí dágáshá maabá dqúgurí.

Azañzaña

Assaqá katabilá roothagu kqapqi tha ale fagadá sha thá roothayú gíñ talata thikquqi mithil::

- **Rootha** = Giñ kqalgalá sha roothá giñ shuriñi ñine dqukqunuñ mba gádari alúkqedqué mmaane.
- **Rootha akqithho** = Giñ kqalgala tha rootha akqithó roothá

garrala tha shorá dqukqunuñ mba walá da almaqana timmaqi mmaané.

- **Rootha squruñí**= giñ kqalgalá sha roothá squriñi, rootha ma giigi mba gidi maabá gióóné ñinéñ maané.

Giigí 8

Geerathá roothá ma daadólégú thá bulúeqí á fágadathá mbá ma rootha, mba ma rootha akqitho u mbá ma roothá sqariñí á kátabathá maré tharthéqí.

Másal:1 Hasqla: roothá mmaané.

Másal:2 Ma hasqúláné: rootha akqitho mmaané.

Másal: 3 Mahámad hasqúla alkitábá kqedqe: roothá Sasuriñí ñinémaané.

1. Adé _____
2. Gadí ílí alkúra _____
3. Múshé _____
4. Gadi íli alkúra thá thoñorú. _____
5. Abúñó ma adóqí _____
6. Ammá adé tha assúgú._____
7. mbá dqúgúrí _____

Akqusqo Hámsa

An asqara u annadafa alú dqiiña

Dqokqothá roothuláqi tha alú

- Náñ kqallá tha añ asqara u annadáfá alú dqiiña?
- Hathú ásqárá aañáñgámayú márrayá?
- Náñ sqikqí walá ma hatháñ ásqárá aañáñkqa u busqikquéñkq?

Hoshathá assúrálé álú thañgú á fágadathá ándí mbá ma aañá sqaří u mba huushuqí(didqí)

Añ asqara u annadáfá alú dqiiňa

Gíñ kqalgalá tha añ asqara u annadáfá alu giñ gii máábí ñinéñ mane thá mare ásqara añámáre u busqikémáre. Añ asqara gásamña ale añ holoñoníñ míthi añ asqará áñañkqa u annadáfá búsqikqeñkqá.

Mín tha mbáléyugú añ asqará áñañkqa dám gíñ dqafaruqigú mithil shúliyú feetha, shúli gundi sqiira/ hoosha u hóshóhoñ alú daara. Thá thoñorindú mañ maabí gádarí máré pqudá firi ndugú mbá buri alú mbá bákqí yámúth tha áné olu thíthí u ané gia maabíé almilária. U lé gíñ buushú thaayugú kqabí alá giagá máádagú ma squriñ maabíqi mithil misqqé, mia, shiñír u thaañí tha ma búla ñgúñgú bakqí hóróñ áné zumzumiña thántháñ u mare dqóñóshá thá thiñthíñ álú máré sábbaba maabíé badqqiñgíñá albaktérió u lé muñgúnuñgú.

Mín tha anndáfá aluyú or gigísq, busqikqe gigísq, mááshu alú sqiña, firí damdam tha alganífayúéqí, thabá giigísq tha assabún u mungúnuñgú holí.

Mbálé kqíllíñ ma gíálá bakqí fámilí máré thíkqa alqáfia u bikqá múfine bádqíñgiñgú. Walá mbále bás ma ñgó sqara álu bakqí ñgó shá ñgó dqááña maabí tha are, ñgó rootha gíñ zii ñgó thá bishi maabíéqí walá ma ñgó hájjali. Mbálégú kqíllíñ walá ma gíá ndimili u annadáfá búsqikqedqé walá ma dqíñáné álú bakqí maaba áné kqósqá maabí tha are, áné hájjale, ábádqiñgiñ áné gogóthiña are.

Akqitho alú dqukqúnúñ: Garra u fagada

Giigí 1:

I. Roothutháqi tha abuura hámsa hámsa thá gíñ maadó háthúqí tha assúrayú álú tha ndu.

Giigí 2:

1. Kátabathá assé wállla busgañ roothá ma daadóleqígú shambá zíiné thá garrayú.

1. Añ asqara pqari badqíñgíñ are.
2. Ápqíshiñ añ bás ma ñgó tqáwwálaqi walá ma ñgó gísqi oríqa.
3. Didqáñgañ walá hasqúli badqíñgíñ.
4. shúli gundi sqiira bás ñineñ pqari badqígíñ are.
5. Ma maabí mathóqí tha algnífayú kqabí thabá gigísq tha assabún.

Giigí 3:

kátabathá gíñ walá bakqí bádqíñgiñ tha áné muufa familí.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Giigí 4

Giathá attamsiliat thá maabí didqi alú u maabí sqarí álu. Maamánañ ná ziá dqukqúnúnú mbá ma addiktor mbá ma dqokqothiñi máré

Azañzaña

Gíñ sqúllá tha gíñ áhulu roothaqi rootha biiló dquguriñí mbá áhulu roothaqi tha áné daa almáqana ma dqukqúnúñ.

Mín thá máreyúgú u, lakín, fish, góne, min, baro, tha, sha u holí mún̄gúnuñgú

Giigí 5

Geerathá gíñ áhulu roothqi mbá holí tha azañzañayú á gíathá roothá squriñí thañgú

Másal: Músa u Ahmad geedí gárragí ñinéñ mamáré.

Giigí 6

Geerráthá rootha ma daadólegu tha búlúé mba zii thá “I” hu u tha “A” lé á áhuluthe thambá dqafaru maré thañ

“I”

1. badqígíñ
2. Nooshá
3. Annadááfá
4. didqí
5. squríñga añ

“A”

- I, ígthígí
- A. sgarí
- M. didqáñgañ
- L. hulañ
- D. assahá

Giigí 7

**Geerathá rootha ma daadó légú tha bulue mba zii the the “I” hu u tha “A” hu
áá ahulus the tha mbá shabaháú marélé.**

<u>“I”</u>	<u>“A”</u>
1. didqañgañ	I aña huhíla thuthá
2. badqígíñ	A. abuura
3. añ asqara	M. añ feethá
4. Azumzuma	L. almalaria
5. Alganifa	D. hoshohoñ

Giigí 8

E. Geerathá alkiitáb biiló ma katabá mbá roothi añ asqara u annadáfa alú dqiña á garraothá u áz aothá á roothathá tha alfásílú ahaapqúñoáthéqi na gíñ maadóhathú.

Akqusqo Sítta

Thiñthíñ

Dqokqothágú roothuláqi tha alúgú

- Náñ sqúllá sha thiñthíñ
- Thiñthíñ namuqígúá?
- Nañ daa thiñthiñ maabíéqí na alfáida
- Nañ sqikqí maabíéqí walá ma maabí thíkqa thiñthíñ?

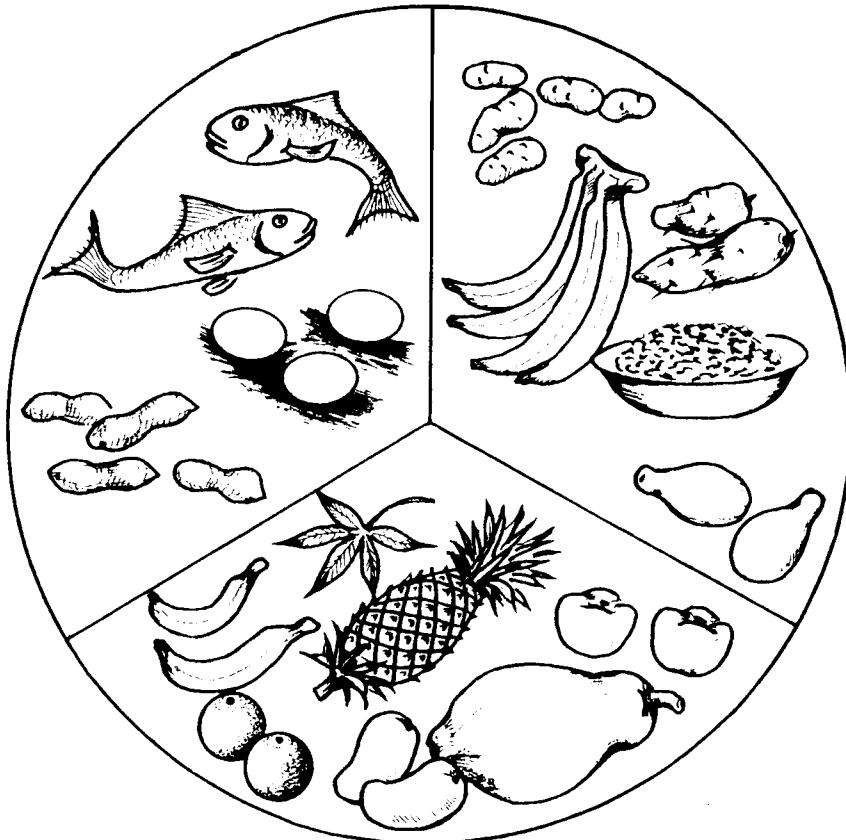
Thiñthíñ

Gíñ sqúllá sha thiñthíngíñ kqábí máábí ziizíéqí dqukqúnúñ ñinéñ maané. Ashan shúgo tha thinthíñ kqábílá ziizíéqí ñinéñ daagané annúfaqa míllañ fámiilíéqí u walá maabí gádrí álé gúda ma shari ma thiñthíñ. Annúfáqá daa thíñthíñ gásamlá ale añ taláta mithil mbá ádqañthiñí, mbá daa ashídda u mba pqari badqíñ gíñ are ñinéñ ma máré.

Thiñthíñá ádqañthiñí damí misqué húhúlú, dqabarí, misqué uqúúñ, ir u holi mungunuñgú mílañ.

Mba kqalgalá shíñ tha mbá daa ashídda damí ñonshó, albambé, uqúúñ, hasira, úá, heeshá ánnasaró arrakqíf, agoroh, pqimpqíl u hórí añgú mílañ.

Mín tha thíñthíña pqari badqíñgiñ areyúgú shíñ allemún, alburtukán, ajjawáfa, alkárót mbá thiñlagú na ile mithíl shaashá, alfígil, assálatqa, mbá thíñla fish na fiilí mithil albanjar, alfíjil, dookqó albatqátqis ñinéñ ma máregú.

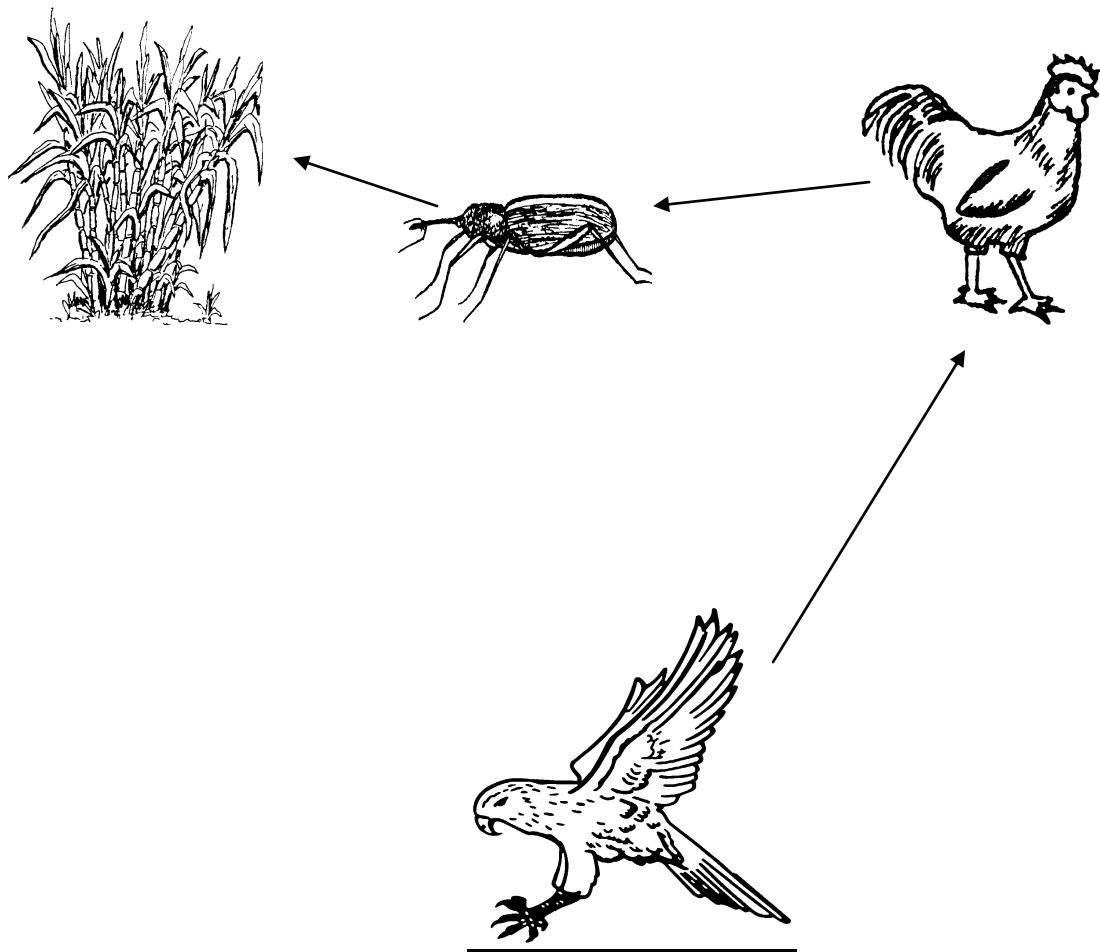
Ashan shúgó walá ma maabí thíkqa thiñthíñ találégú ma pqíshí walá thíkqí alqáfia, walá geedí dquoñondígú ma pqíshí, walá maabí thíkqí ashídda u bakqí maabí thá bádqíñ ná múúfagú mandañ mandáñ.

Thiñthíñ tha áné daa annúfaqa ma pqishí kqabí tha álé mánthiña thiñthíñ walá kqali sha ílla niñe ñineñ manthiña, álá maada gundi tha lé maabí fáálé gádaríhú máré maathiña thiñthíñi.

Thiñthíñ thá thinthíñindú máré gíñ dqoshuqi(damuqigú) míllañ ñinéñ ma máré. Iidamuálo sqúllá tha alginzírá thiñthiñú(food chain).

Gíñ sqúllá shúgo athiñuá gineñgunuñú ñinéñ maané.

Másal:

Gíñ gádarña tha añ fágaada tha gugúdá gíñ mañú sqikqí a haapqúné thé doño.

Akqitho alú dqúkqúnuñ: Garra u fagada

Giigí 1:

I. Geerathá rothá ma daadólégú háthú móótháthá tha ndu shambá zíliné thé garrayú

1. Nañ sqúllá gíñ daa thiñthiñ maabíeqí?
2. Thiñthiñ ale añ kámmu gásamláne?
3. Maaba walá ma thíkqa thiñthiñ lé kam yóm gúdíné tha are?
4. Uqúuñ kqookqól náñ pqadiné fámilítháñ?

Giigí 2:

**Ázalathá moothá ma assé á áhiathá thá aañá máréyu shambá zíiné thá
garrayú.**

1. Mín thá gínléyúgú andí mbá kqábílá
 - I. shúli
 - A. thinthíñ
 - M. ñíñísh
 - L. kqíllíñ
2. tha mbáleyúgú ndí mbá walá ma annufáqá thiñthíñú?
 - I. ashíddá daadó
 - A. adqañthíñá
 - M. badqígíñ are pqaara
 - L. walá zíí na mootha
3. Andí thíñthíña walá nááfa busqkqe tha ashíddá daadó?
 - I. arrakqíf
 - A. Alfíjil
 - M. Ñonshó
 - L. kqíllíñ nááfaqí.
4. Nañ sqakqí maaníe walá ma maabí thíkqa thíñ thíña sqaabí?
 - I. Geedí dquoñondí mapqishí.
 - A. Badqígíñ múfimaabí
 - M. Geedí thíkqi ashíddá
 - L. kqíllíñ
5. Thá thíñthíñ adqoshuayú ándí mbá ádí áwwal?

I. maaba

A. Ñeera

M.mia

L. walá dqukqúnúñ.

Azañzaña

Thá roothayú booloyú ma fíáyu wálla ma haaqí, ma squriñé ma dqúgúré háthú fágadathá sha ádqafaru almáqaná roothó.

Giigí 3

Geera thá roothá ma daadólégú hathú sqúlátha hu thá booloyú fiiyú, tha mbá rakqsqíyu, tha mbá squriñí u tha mbá dqúgurí háthú fágadathá shambá dqafaru né na almáqaná daa mare u háthú kátabathá

Másal 1, míllañ =gorí míllañ

Másal 2. mílañ =gorí baaláshúgo

3.maada =.....

4.mááda =.....

5.madá =.....

6.íísqu =.....

7.íísqu =.....

8.mia =.....

9.mía =.....

10.abadqí =.....

11.aabadqí =.....

12.shuué =.....

13.shúe =.....

14.maané =.....

15.mané =.....

Giigí 4

Geerathá roothá ma daadólégú mbá mádíñ shmbá fúllá mísqé uqúñ íñ u na gundí amadqua gíñ gíilágú hathú kátabathá

1:mísqé ñalu kqíkqíth,

2 .na íífuura

3.na íñ fuufúl

4.uqúñ lakqasqa thámiyúéqí

5.na beedqa u na sqííña

6.uqúñ iigísq

7.Bílía iihermíña thá kqosh u tha ashátha .

8.uqúñ alú abu tha u na kqokqól

Giigí 5

Gárrathá kqakqálá álpádábá thiñthñú ma daadólégú u háthá shíñ buurothá muñgúnuñ mbá kqallá thá aañañgámaíyú áfáróthá tha alfásílúéqí

Másal :1.Bíkqa rathíñó thábá tha ñgó móthí murkqa tha algádáyúqí

2.walá ma ñgó kqála tha bíssmilla walá ñgó noshí sha ñgó thiñí tha asheetqánle

3.ma ñgó thiñá gíñ baadqí áhozí busqíkqe .

4.ma ñgó dírshá ndu thá hárañle shumañ thusqí ñgó ndu thá múa

Giigí 6

Hasqúláthá roothá ma daadólégú á gíathá roothá squíñí tháñgú .

Másal: thíñthíñ = walá mango thíkqa thíñthíñ walá ñgó gádarí ñgó gúda tha are .

1.Badqíñgíñ

2.Alqáfía

3.marsha

4.Adamua

5.Alqádab

Azañaña

Gíñ sqúllá sha arraból alwárgá Kátabílá tha almaktabú ñinéñ maane.

Arraból assáqá kátabiláne gídí thoñorindú mádqíla mbá walá gashí mbá damí, aañá kátábógaláneqi, Alyóm, rootha alú gíñ dqokqothóláyú u hú máábá kátábóne tha alfírmákqedele ñineñ ma máré.

Giigí 7:

E. Gárrathá arrabólá ma katabálé tháñ thá búlúéqí u á katatabathá shíñ má ñgáma tha alwárrgámáñú á gárrathá ahaapqñoáthéqí tha alfáílú.

Alyóm _____

Almadrása thá aburámúqí

Aburánú

Gíñmaané ! Aañiyú dqokqotha thá álé katabagé alwargá pqaadó aaña algirayó mbá
bambasieqí thá álá sajalagí ñinéñ maane.

Mithíl shambathí tharóliné katabá thá bellóéqí ali garrañóqí tha algiráyá thá aburámoyú
thá shúli ndu tamánayú. Thá walá ali thíkqí arráha shá gárra ma pqishí ná fédqilí shá ádá
áágárra aañá zíí ála katabagé alwarga thá Bambahíeqí tha álá sajjalagí tha tisaqayu

Tha assalámle

hajik
Múna Áli

Anádaafá thiñthíñú alú dqiiña

➤ Dqokqothágú roothule thá alú

- Shainé dqíñila annadaafá thiñthíñú alú?
- Náya dqíñgálá annaqdaafá thiñthíñú alú?
- Walá ma maabí dqíñia annadaafá thiñthiñú alú nañ sqakqí maabíeqí?

Thiñthíñ míñ gíñ kqabí alqínsaañ guugúdé dqukqúnúñ níneñ mmaane. Thiñthíñ shane naafa famílí u alá thíka alfaída kqbílanéthí ma pqiishí gidí gíñ millañ mbá shabahaqí shá álé gia. Min thá mbáleyúgú assáqá giilá thíthíñ kqabí shá álé dáma na annadááfakqedqe ma pqishí. Aléshán thiñthin walá ma dqiiñala alú na anádaafakqédqé hasquli badígíñna dqáfárúqígú míllañ. Míthíl na hasqula badqígíñna attáífoodú, na gó maabíé horóñ tháyú, na gó maabíé fañkqa tháyú u le muñgúnúñgú.

Min giñ giilá assáqá múfi maabí badqíngíñgú alá adá thá alhákímúeqí mánndaaní níneñ maane gábul aabádqíñgíñ áné hiá maabí thí milañ mmaane. Ashan shugó thiñthíñ sha áne giida alfaídá ziiqígú na thoñóríndú shabáhaqí thá alá gó alá dqiiña anádaafa thiñthíñú alú tháñ. Míthíl thiñthíñ assáqá musqlánéqí kqabí alá hurmíñia alú ma pqiishí, bakqañ musqlanéqí aañia ithígí alkánífá thá horóñ zumzumí u ma maabí fedqí alé thíña thiñthíñ alé gisqa thába thá assaabún gubaal alé thíña u ma maabí fedqí alé thíña thiñthíñ alé thíñ u ma maabí níneñ hasqul badqíngíñ. Míthíl mbá kqali maabí thá kquriá walá fiá assímakqedge. Ma naré fedqí maré thíña thába diidqí. Mbálé alá maada gundí thá busqáña dqañí mmaané laazím alá gísqá thába thiñthíñeqí. Mbálegú kqíllíñ ma gó Annadáfá thiñthiñú gadárlá alá dqiiña alú ma pqiishí.

Mhíñthíñ na alqaínatí maré dqafáruqígú milañ. Ziiqígú mbá kqabí imanthíñia u ziiqígú mbá thiñlagú ma gudí. Min thá mbá kqabí iimanthíñayugú algurasa, tquqqa, arrakqíf, uqúm, u muñgúnúñgú ziiqígú millañ. Mbá thiñlágú shíñ ma

gudí ziiqígú mithíl almáñgá, almoz, atqámátqím, álbaabáyá, u lé gíñ thiñlágú na ilémaré ma gudí. Min thá thiñthiñaléyúgú mbálégú mbá walá kqabí iimanthíña ñínañ fedqí shá alá thá maqíthá álbaal ma pqiishí na thoñóríndú dqíñláné alú tháñ na anádaafákqedqé. Thá walá ma thámalaqí thá albaal harabí masal gíñ thiñlá mbalégú na arémáre ma squé walá ma walá gísqálá alú assaqá thiñláné ákqolthíñ famílíyu aléshaan ólí horóñí u hasql badqígíña attáífoodú.

Aléshá shúgó thoñóríndú dqíñla thiñthíñ alú tháñ na annádaafá kqedqé u na attáqábá hasqulná mbá kqueeróla hú kqiilíñ ma thámágálá albaal maabí gadári álé thíkqá annufá kqabilá thiñthíñthí u alá gadárá alá dqiiña álú famiilú alú min badqíngíña hasql thinthíñ ma harábé.

Giigí 1

Geerathá roothá ma daadólegú á mólothathá shá assé walá busqáñ shambá ziiné thá garrayú

1. Thíñthíñ gíñ kqabíla guugudéqí ñíneñ mané
2. Almáñgá manthíñlápí thá mû alá baró thíña.
3. ma maabí thíñé ma maabí kqoda aré na gisqlá thabá thá assábun bas
4. Attaífooíd mufí maabí ma maabí thíña thinthíña íhóqí
5. Thíñthíñ ma thámala aañá hunsqíñ horóñ walá hasquli badqíngíñ.

Giigí 2

**A. Geeráthá roothá ma daadólégú á á ázalathá moothá mbá ma assé
shambá ziiné thé garrayú.**

1. Andí thíñthíñalégú mbá kqabí iimanthíña thé m3 shá alé thíña?
 - I. Almóz
 - A. Almáñga
 - M. algúrásá
 - L. Allémún
2. Thíñthíñ ma harábe nañ hasqúlné?
 - I. Attaífooíd
 - A. fañkqa
 - M. horóñ tháyú
 - L. kqiilíñ
3. Andí giñegú mbá giila thé alá dqiiña annadaafa thíñthíñú alú thé?
 - I. thíñthíñ alú hurmíña
 - A. thíñthíñ íqatqáwála
 - M. thíñthíñ tháábá diidqí
 - L. kqiilín
4. Maabá ma múfa badqíngíñ náñ giine?
 - I. na dírsha lamina aná bada
 - A. aná adá thé alhákímueqí
 - M. I U A ma mootha
 - L. walá mmánaañ
5. Almáñga walá ma gisqalá alú alá baró thíña nañ giiné?
 - I. Daa assáha
 - A. Gii horóñ tháyú

M. gii almíláriá

L. walá gidí mootha

Giigí 3

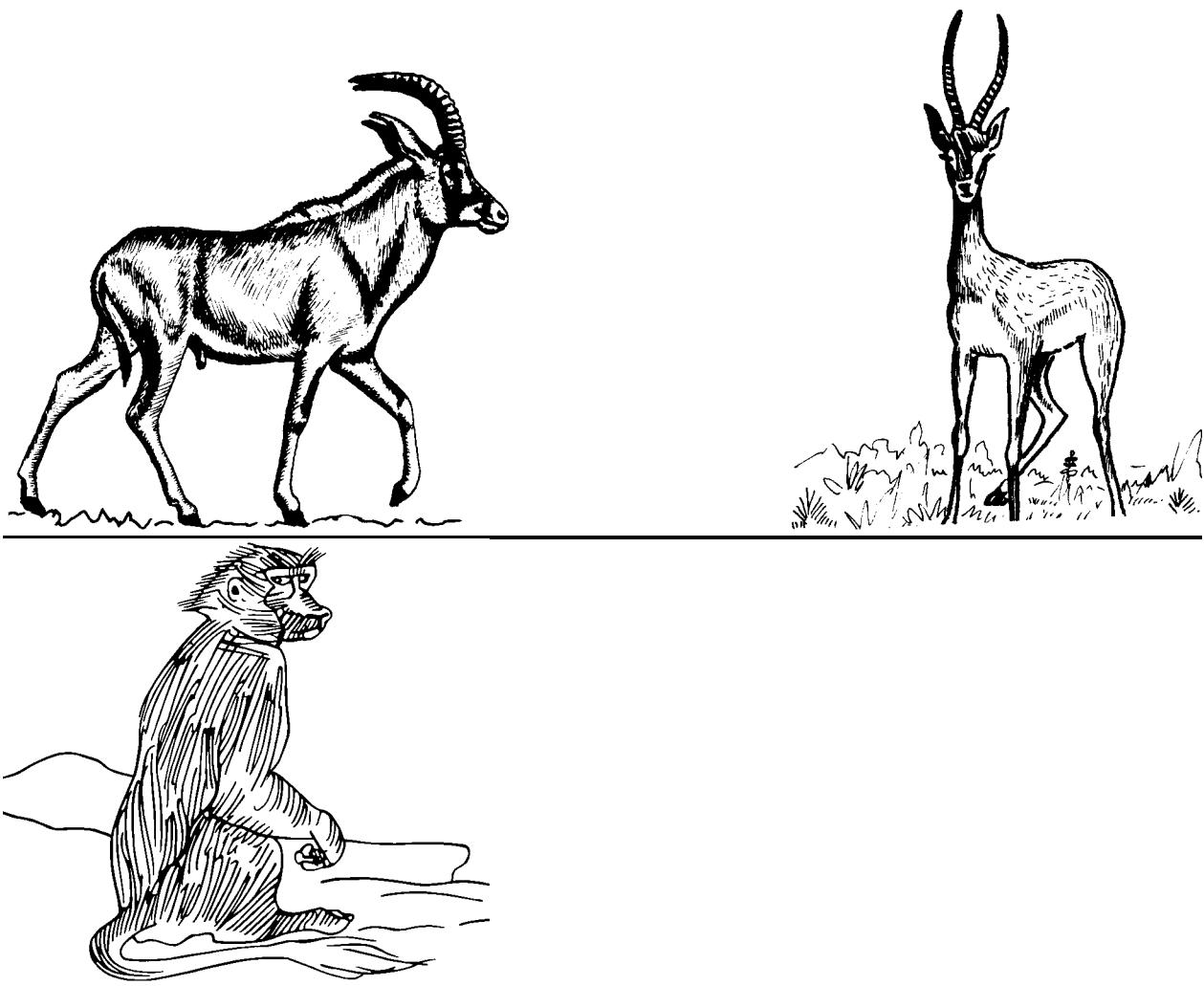
Farathá roothá ma daadólegú á shakqalathá rootha squriñí tháñ

- 1) thába giigísq
- 2) badqíngíñ
- 3) anádaafa
- 4) Almóz
- 5) Attaífooíd

**Akqasqo Sábaqa
Gíñ baushí ñeerogú
Dqokqothágú roothuláqi tha alúgú tha abuura**

- Nañ kqalgalágú tha gíñbuushú ñeero?
- Gíñbuushú ñeero madi háthú na aañá gúdí máréá?
- Náánó alfáida daa gíñbúúshu maabíeqí?
- Andí gíñ buushu ñeero mbá maadá háthúqi márra?

Gíñ kqalgalá tha giñ buushú ñeerogú gíñbuushú gudí tha ñeerayúgú ñineñ ma máré. Thá Itiópqiyú gíñbuushú ñeerogú holí míllañ mbá ma ile mbá wala thikquqígú tha adaaráñgúnúñú mithil dáru, hooro, shiñírá ñeero, anthamáñá beñení u holígú múñgúnuñ.

Gíñ buushúegú kqillíñ pqíshíga añgú máré gúda tha abuura ílla anthamañá beñení ñinéñ gúdí thé niñe kqedqeles bá. Gíñ buushúgú gidi alfaídá dqafaruqígú mbá daa maré adareqqí u fámilíeqí.

Míñ tha alfaídá daa máré fámilíeyú holí mithil alfáro, ndú fuudí u búlúñá máré u ma súúrálá dqááñí u giilá arríha tháñgú másal nagurá ñoniqíñ.

Gíñbuushú na alfáró máré náfaqí álá gia ma almuhuláya, ma garmantge, ma algisilán, ma hangír dur, ma shafa almarkúb u lé álé gorá annóba alú tháñ. U nááfa adar tha addáhili athikqiña ma hasqúlálá tha adáará thuthóyúéqí.

Ndú máré shíñ másal mbá álfilú nááfa maabí tha álá hua ma gineñgúnuñgú. Lé na bülüñámare giilagú ma gíñ sqasqawariñí mbá ñíshílagú tháábá lé thá doño giilágú ma alkás u ma almutqásá oorúgú.

Alfáídá rothóñagú thá bellóéqí tha álá thíkqa lázim añ thámá tháqigú tha albál kqabí álá ágarraña fámilí tha bikqá dárí máré alkqába alúgú u bakqa fiimáré gíñ buushú.

Gíñ buushúlégú walá ma thámagagalá aañá márégígú tha albál, ma dááragalá alkqáába alúgú u ma báshálágú bakqí máré thúlá aañaalú á fámilí u lé ádar thurá alfaídá thithíkqíñó máré.

Azañzaña

Gíñ kqagalá tha rootha adqañthiña na addáraja (figurative speech) rootha mádiñ gineñgúnuñi tha addáraja mbá walá shabbaha ñinéñ maane. Gíñ mádiñnénéqi gineñgúnuñ na ziizí, na giigí, na atqábáqá, na iyú sqaabua wálla na iishaqara álá áhuluqi atqábáqá mbá álqinsaanúle

Mín tha mbáléyú:

1. mbá ádqafaruqí
2. mbá kqáyarí
3. mbá zííqí(gííqí míthil alqinsán)
4. mbá kqábí mootha (**እንተዋዕ**)

1. mbá adqafauqí: Alqáíná róóthalé gíñ náfagané tha álá adqafaru ginéñgánuñ tháñ na ziizí, na atqabáqágu u na giigí máré.

Másal: gadi sqikqaqí míthil almañgá squé.

: Gadi bade míthil beegu

2 Mbá kqáyarí: Alqáíná róóthale gíñ náfagané tha álá hásqúla atqábáqá gíídó gínló álé daa giñmañe eqí.

Másal: Fátqina ma záqáláqí borid bas.

: Habíba almákana ñinéñ maané tha ashúkqulú.

3. Mbá giiqí mithil alqinsán: Alqáíná róóthalé gíñ náfaqagané sha áné hasqúla atqábáqá mbá álqinsanú áné daa gíñmañe qí mbá walá gídi arruh wálla mbá walá ma alqinsán.

Másal: Algálámá máriam beeqí ma kátábálá tháñ millañ.

. Alkúrsíqa mbálé rothi nduyú ma dquoññóshalá tháñ

4. Mbá kqábí mootha: Alqáíná róóthale gíñ nááfagané áné geera maabá walá zííqí ma ithigí lé gíñ walá ma ndúmiili áné gía míthil gíñ zíqí ma ithigi, míthil gíñ hali íle mbá daa mootha, álá dqokqotha tháñ, álá gushiña thañ u álé ásqawariña añ tháñ

Másal: Rô walá ñgó fúlí baróá?

: Mû dúúdagé húthú sha añ miilé.

Giigí 9:

Geerathá roothá ma adqañthiñálégú na addaraja mbá ma daadó dqafaraqígú háthú garrathá u á fagadathá na alqáíná áddárája maané adqañthíná tháñ.

1. Hu walá ñgó mange sha alí táqábáqiá?
2. Halíma pqílí húyú mithil alqarabía.

3. Ibrahim ma mia.
4. Saqíd ma galí.
5. Shafa roothé.
6. Mushe walá ñgó réhagi tha ali táqábáqiá?
7. Zigí áfúlá añ míthil munzú.
8. Háwwa ma shiñír.
9. Almáñga gíidqué .
10. Abo ñgó ma borid.
11. Firi dírshé.
12. Rô buudqáyu.

Akqusqo Sábaqa

Gíñbuushú ñeero

Akqítho alú 1: Garra u fagada

Giigí 1:

**I. Roothutháqí tha roothá ma daadólé álúgú tha abuura hámsa hámsa u á
roothathá na giñ wassáló háthú tha alú tha alfásílú.**

1. Roothathá alfáídá daa gíñbúúshu

2. kqéérathá giñ buushú hugú mbá thikquqí thé Itíópqiayú bás.

3. Roothutháqí shaíné thámlá giñ buushúqigú tha albál.

Giigí 2:

A. Roothá ma daadólegú kqalathága assé wálla busqáñ shambá ziíné thé garrayú

1. Alfíl thé Itíobiayú bas ñinéñ zííné

2. Gíñ buushú na aura bas ñinéñ nááfaqí.

3. Añthamañá beñení tha abuura ñinéñ gúdí máré .

4. Nagurá ñoni íñ ñinéñ giilá ma arríha.
5. Hóáro tha a zoolá thá sámenú ñinéñ gudíné.

Giigí 3:

. kátabathá gíñbúúshú ñeerogu hamsaha na hu mbá madi háthú tha
aañañgámayú á pqúlátha ahaapqúñóáthéqí tha alfásílú

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Giigí 4:

**Ázalathá gíñ buushú ñeeró mañ dqukqúnúñ mbá pqíshi hathuéqí u á
katabathá na ziizíkqeqe u na gíñ giiné.**

Másal: Dúwash gíñ ñeeró ñinéñ maané mbá gúdí thá sqísqía alú. Dúwash tha abuura ñinéñ gúdí mare, ma agorthégú, thíñi maabíé zíliqi, Labúégú na hawa u geedí märethayú wála thá gundi ñineñ dam märene ma álehú záaqí tha agorthéyúéqi.

Giigí 5

Azalátha roothá ma daadólegú mbá ma assé shambá ziiné thá garrayú

1. andí mbá ma giñ buushú ñeeró?

I. Alfil

A. Hooró

M. Darú

L. kqiiliñ

2. Andí mbá ma alffaaida aura giñ buushu

I. Hangir dur

A. shafa almaruub

M. ma almuhlaayá

L. kqiilíñ

3. Andí mbá walá pqishí thá álá gia giñ buushuéqígú mbá ma ilé tha bakqá dqukqímaré ?

I. maabí agarrña

A. Alkqáába alú dqiina

M. Alkqáába alú daara

L. walá dqukqúnúñ ma mootha

4. Mín thá giñ búúshúyú andí mbá thíkqúqí tha samén?

I. duwáshá ma kqiladá

A hooró

M. shíñíra ñeeró

L Á thámaña beñení

D. kqiiliñ ma moothá ma shari ma “I”

5. Andí giñ buushú mbá walá pqishga áñáné gúda tha abuura?

I. darú

A. Hooró

M. Anthamañá beñení

L. shíñíra ñeeró

Azañzaña

Gíñ kqalgalá shá thoñórindú roothá squrñí, roothá sqúrñí thá ziizíkqedé, tha alqaínatikqedqué u taaní thá ginéñgunúgú mbá hulúqí thá roothá squríñilegú ñíneñ ma máré.

Roothá squríñí thá ziizíkqedqe

1. mbá squríñí
2. mbá dqugúrí

Masal : 1. Halíma gisqaqí (mbá dqugúrí)

Masal :2. Halíma niñé dqaaní mbá shulú mmaané mba walá gídí maabá saqadíné áné ahátha addukqusha alú badrí áné gísqa oorí geedú le mbákqedqegú. (mbá squríñíú)

Roothá squríñ tha alfaida daané gasamlá áñ árbaqa.

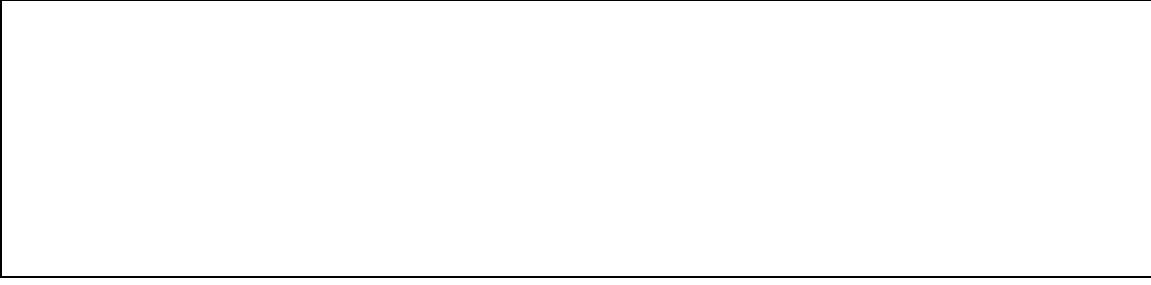
1. Roothá squriñí dqokqóthó
2. Roothá surñí mbá ndú daadó
3. Roothá surñí mbá pqúliñi ginéqi
4. Roothá surñí mbá adqañthiñó/ mbá máhaní

Masal : 1. wane zióónó giidí? (roothá dqokqotho)

Masal: 2. Ahathá liidá handúñ! (ndú daadó)

Masal: 3. Haj náñ maane gadí dñoñond1 arélé! (mbá gíñ máhaní/ mbá adqañthiñó)

Masal mustgafá adogí min tha assoosá ána thíkqó mia kqedqe ma mushé (Roothá suruñí mbá pqúliñi ginéqi)

Giigí 6

Geerathá roothá squriñí thé ziizí mare hathú giáthá roothá squríñíth tháñ holoñóníñ
u thé álfaaida daa mare hathu giá thé roothá tháñ arbaqa, arbqá.

I. 1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

A. 1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Azañzaña

Gíñ kqalgaalá tha roothá dqúgurí (ashíqir) roothá ma katabá mbá daa almáqana, mbá láfí álu thá booloyú namuqí ma sqawarí ñineñ maané. Mbá kqalgala shíñ tha roothá squriñí damu ndu roothá ma katabá ma squriñí mbá daa almáqana ílla mbá walá kqabí thá álú áné láfá thá booloyú namuqí sqawarí ñinéñ maané.

Giigí 7

Gárrathá roothá ma daadólégú háthú fágadathá ándi mbá ma ashíqir (roothá dqúgurí) u ándi mbá ma roothá squriñí damu ndu gárrao háthúne tha azañzañayú u á roothathá na gíñ híó háthú álú thíthí

I. Roothá dqúgurí(ashíqír)

Beníshangú ma mbáñkqa boñgórí ,
Bíkqá shílíñaaane tha are mithíl agoñgórí
Gabula á ró ná bíídá añ rísqátha abunthírí
Áñ áhathathá alú ma dqukqúnúñ míñ thírí
Ma róó bide ñíñéñ buní fírí
Beníshangúl ,
sqawarí ma aagu asambúl,
Fuudá beñeíkqedqe lukqdímíthíl alfúl,
Walá mbáló bas ná ájabigí thá dúl
Illa irmá sqawarílé thá sqakqa alú ma alkuhúl ,
Aañá sqúllá añ thá írmandu thá Dúl .

A, Roothá squríñí damu ndu (ରୂଥା ସ୍କୁରିନ୍ଦି ଦମୁ ନଦୁ)

Beníshangú má íyú almaqadíná hálágá Allagú míllañ mbá ma íle u mbá hásqúl shímbíl adáréqí gú míthíl fuudá beñení, Bélé ma írma belé fuudí u holí mūñgúuñgú. Almaqadínálégú ma kqabalágú thá thoñoríndú tqokoló, ma pqíshí ádídíñi maabí thaarthéqí u áthíkqíñ adár shímbíl .

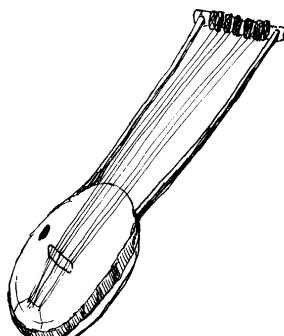
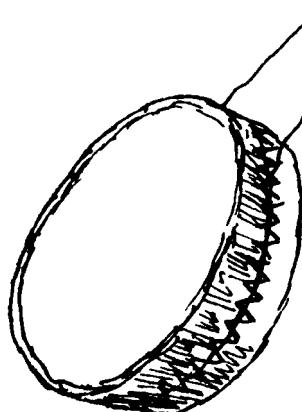
Akqusqo Tamánia
Aqiilí alqadogú
Dqokqothágú roothuláqí tha alú

- .Náñ kqalgalá tha aqiilí alqaadogú ?
- .Hathú haalá aañiyá marra tha maabí ílí aqaqílí álqaadóá ?
- .Aqíilí mbá álqaadó ma share /dqukqégú náñ sqíkqí ?
- .Náánó aqíilí álqaadó mbá zíí thé aañañgámayúgú ?

Aqíilí áqaado

Gíñ kqalgalá sha aqiilí mbá álqaadó gíñ dqafarauqí pqúlín alqádá maabí añ dqúkquñqí ñínéñ maane míthil mbá gíylágú assáqá mbá alqirsú, mbá álpíídu, mbá álpíídá adaarú, mbá gíylá assáqá mbá áhorlá geedíqí, mbá áhorlá áqarísí, mbá pqaalu , mbá gágílá hulañ u mbá álharbu ñínéñ ma mare.

Aqíilí mbá álgaado gíñ hásqúllá min adduria le adduría ñínéñ maané mbá mágíñ gugúdá maabúqí ma dqukqunñ, na atqàbáqá mare u shambá haalu mare ndu thé gíñ gíí máreyú kqíliñ.

Aqiilí mbá alqaadólegú Kqíllín gídi azzámáná mare mbá ílláné tháñgú másal mbá giilágú assáqá mbá alqirsú mbá tharaqi min alyómá fadilá zíli álú lé alyómá mbá

álboosho ñinéñ dámene, mithíl ñalu bebé zíliqi faadéqi, haarágunñgú mbá thámlá alhínna alqaríséqí beegalá arrbába, waaza, musháñi shíñ máré hózá afaadqaashu u másqi biiló máré záá máré hózá aguzo alarís didnéqí tháñthañ.

Mín thá gíñ maa hú kqeerráyú kqílíní mbá álpíidá mbá adaaru ñinéñ dqafaruqí baalá shúgo na gíñ hózí álpíidá thá gíñ fárráyú alqidá adaarúéqí, bolo, nagára, bolo sqisió u waaza ñinéñ farlágú tqábíqi.

Mín thá hoházá ma hú kqeráleyúgú kqíliñ walá zíigá gíñ pparne aregú tha álá hózá alqidá adaarúéqí illa atqábáqá hóhözá maré bás ñinéñ pparne areqú. Lakin ma feedqálágú sqúlló bás tha álá hoshala tháñgú attaqaríhéqí míthil aguzo, abañkqárañ, afadqashu u mungúnagú.

Aqilí (hohözá) ambarú shíñ walá maabí kqílíní ñinéñ hózíne. Ambar mañgá hózílá maabí dñoñondé tha alqúmurueqí min darajad 80 sána thá bellóéqí ñinéñ maané, maabí maagané wáágíb thá mare hozá ndugúnáthá, u oqónátha bíló ñinéñ ma mare.

Mín tha mbáléyúgú kqílíní mbá álharbú u mbá pqaalu huluqígú baalá shúgo ashan mañgá gurlá ñinéñ maa máré tha áné áhora maabí boñgóñ. Áíñ dafarú máré tháñ tha mbá álharbú gídí haara kútur u mbá pqaalu shambálo. Apqúmpqúñ u éró gídí azzámáná dqafaruqígú mbá tharláneqí tháñ . Apqúmpqúñ tha asqakqale annúsú assáqá mání dqábari u aagu ñíñéñ tharláneqí ma maabí álé búsqí aagu alú u dqabarí tha álá thíñá.

Éró shíñ ma amúhullé ma ále fédílá álé kqíiraqi (ále kqesquékqí) ñinéñ tharláneqí u álá baró áhoraqí tha añaqulañgí ma maabí álé thúmí heesha, dqabarí u zílí . shambálo baró álé gía alu ahooró u álé gíogá alqaínátí gíñ pqáálágú kqíllíní. álá kqáallíní.áláthiña .

Wíí Allayá Andugú

Zamana addárg

Duugáña na addág
mbá Benishangulú
Addábara nduñgú
walá thuraña assáqá addargú
Míthíl mugugú
Ñínéñ tqekquesqálá ndugú
Wíí Allayá ndugú
Tha walá gíida gundígú
Yakqásqué tha albúndug ndugú
Tha assudanúéqí mithil apqiló
Ñíneñ thuthúlíñlá tha amilo
Hámáláña shambáló
Na na nála aañá máñ tha apqilo
Adáúqa walá gashé
Thá kqáfá shangúl u Íhádú dqashé
Adáár baró pqiishé
Kqeddo gia are
Tha áñ fura áñ thiña íllañ ábadathága are
Tha gábul thoñor hushuó áre
thá hássa thá kqáfa sqaba áre
mbá zíé gábul na sqaba are
Tha addúqa á Allá ná ádqfare
Bíkqá fadíñathá míthil amare
Attaqalimé añ sábare
Ñínéñ thíkqíña fuudá beñení tháñí tháñ ábare

Giigí 1:

Geerathá dqokqathá ma daaólégú thá búlúéqí á roothutháqi tha alú tha abuura hámsa hámsa u ákátabathá arráyñgáma á pqúláthaqi tha alfásilú.

1. Aqilí mbá álqaadógú namuqí kqíllíñá?
2. Náñ kqallá tha aqilí mbá álgaadó u nañ pqúlí márégí?
3. Awuné hozílá aqilí mbá álqadógú?
4. Ambar awuné hozíláné u ndáláthá hozíne?
5. Náñ mamu mañgá mbá álharbú ttháñ mare mbá pqaalu.

Azañzaña

Giné aqilú mbá álqaadógú kqíllíñ assáqá beeláne gídi gundi amadquá kqedqe mbá gídi thoñorindu gundi amaduó mbá beeláné thañgú, bolo, waaza, abañkqaráñ u holíhú múngúnuñ.

Mín thá gundi amadquá awaazoyú mbá thári beebeé waaza alú, déré, niñe pqaalá, baaláró baalá, shóóró baalá, gíndqí baalá, gíñ dqokqí niniyú, shiñir baalá, ásqueskehú, nine pqaalú dqááñí, gíñ dqokqí dqááñí, shóóní dqááñí u shiñir ñinéñ ma méré.

Giigí 2:

Geerathá roothá gíné aqilú mbá álqaadó ma daadó ma agaluálégú na agundi amaadquá kqedqe á muusqa na gundi amadquá kqedqe ma pqishína ziizí kafaba ápqúláthaqí

1. shinqir baalá
2. shóóró dqááñí
3. Ásqueskeh

4. Niñé pqaalú dqááñí
5. Gíñ dqokqí dqááñí
6. shíñír gundí
7. shóóró baalá
8. waaza alú
9. Gíñ dqokqí baalá
10. Gíñ dqokqí niiniyú
11. Niñé pqaalá
12. Dééré

Giigí 3:

M. Geerathá roothá ma daadólégú ákqalathá sha assé wálla busqáñ shambá zíiné thá garrayú.

1. Mañgá ambaru maabí kqíllíñ ñinéñ hózíne.
2. Mañgá pqaalu namuqí mare mañgá pqaalu baalá shúgo.
3. Aqiilí mbá álqaadó dqafaruqígú.
4. Aqiilí mbá álqaadó walá gíñ squalulathihi min addur le` addurí ñinéñ maane.
5. Apquñpqúñ u éro thá amozó aré ñíneñ hozíláne.
6. Bolo sqisqó u nagára dqafaruqígú na hoohozá mare
7. Aguzo gíñ hoslá assaqa alqídaa adaarú mmaané.
8. Hoohoz kqillíñ ñineñ hozíla assahaamushathú.
9. Éró gadarlá álá hoosa assáqá Alqírsú.
10. Awaazá bas ñineñ hozíla assáqáalqídá addarú

Giigí 4

L. Geerathá roothá ma daadólegu thá bulué aqassalá thá mbá ma asse.

1. Min thá mbálerugú andí mbá hosla assáqá gagílá fulañ alú?

I. Agusó

A. Afaadáshú

M.éró

L.kqoilíñ

2. Aqüilí mbá álgaadogu kqiiliñ gidí azzámána maré mbá ilane thañgú.

I. Assé

A. walá gídí azzámán

M.Busqañ

L. walá gidí mootha

3. Min thá mbá leyúgu andí mbá hosila Alqídá adaaruéqí.

I. bolo sqisqó

A.nagára

M.waza

L. kqiilíñ ma mooha

4. Apquñpqúñ amuññ badaqálané hoohos

I. ma maaní kqiira zilíqí

A. ma giñ pqalágú garabé aná mana.

M. I U A. ma mootha

L. walá gidí mooootha

5. Min thá hoohósa léyúgú andí mbá hoslá assaqa Alqírsú?

I. nagara

A.waza

M. bolsqisqó

L. kqiilíñ ma moothá

6_____ maéñ hos hoohósa sqúla agusó

I. Geedí biiló rigísqí

A. mushañí

M. I u A ma mootha

L. mihí dquoñondí

7. Nañ squala gíñ hosla assáqa alhárþú?

I. mañga

A. éró

M. apquñpqúñ

L. kqiiłíñ

8. APquñpqú u éró walá gidí azzámana ílané thañgú

I. busqañ

A. Assé

M. walá gidi mootha

L. I u A ñíneñ

9. Amunéñ ahorlá éróqí?

I. thá asqakqalé

A. thañ kqulalé

M. assaqá garab giñ pqlágú na maná

L. walá gidí moothá

10. Aqilí alqaadógu kqiilíñ madqukqúnúñ na alqaadá maré.

I. Asse

A. Busqañ walá gidí

M. walá gidí mootha

L. A ñíneñ ma mootha

Giigí 5

Geerathá hohozá ma daadóléqí thá bulúeqí á roothutháqí tha alú tha anakqashua sha pqishí u shúní tha abuura holóñniñ.

1. Ándí mbá pqishí tha aqilí mbá álqaadóléyúgú waaza wala arrabába?
2. Náéqí?

Giigí 6

Geerathá roothá ma adquguriñá ma daadólégú ákátabathá na almáqáná máré ma squrifíñí

Masal: A/al/yo = AAñá álgirayo

1. Al/ál/fió = _____
2. Al/pqa = _____
3. Al/ha/ma = _____
4. ma/ag/ñí = _____
5. ma/pqá = _____
6. ma/pqa = _____
7. Al/á/mo = _____

Giigí 7

E. Geeratha rootha holoñoníñá ma álu limmá daa almáqana dqukqúnún á kqábothágú shin móngúnuñ mithil mbá ma daaólégú tha almásal thá bülúéqí

Másal: waaza + Alú = waaza alú

: Händuñ + ndu = handuñindu

Azañzaña

Gíñ kqalgalá tha rootha alú kqaará roothá ma álu thathápq ñinéñ maané thá gíñ thápqilá rootha alú thañ u aañá láfíné álu.

Másal: Adé ma thapqalá álú thá walá min aañá áháthíné áné gia walá adé.

Ádé ñinéñ ma rootha alú kqaa u walá shíñ ñinéñ ma gíñ thápqilá rootha alú thañ míñ aañá áháthíné

Másal rááni Mia ma thapqalá álú thá gú aañá láfíné álu áné gia miagú. Mia ñineñ ma rooth alú kqaara u gú shíñ ñineñ ma giñ thápqilá rootha alúqi tháñ aañá láfíné álu.

Giigí 8:

Geerathá roothá ma daadólegú mbá ma álu thathápq áqáhuhatháqí na rootha alú kqaara háthú pqúáthá hu míhil mbá zióné tha azañzayú.

1. shúllé
2. thá gafa alú
3. Agúréqí
4. maabáthí
5. Lé thálo
6. Thaayúéqí
7. mbá miilí
8. gadíthí
9. Geedíthí

Azañzaña

Gíñ kqalgalá tha rootha fuufúth thá thañorí ndú híóné tháñ, rootha dqukqunñ ma áhíálá thá roothá squríñiyú álé fágada tha hasquli almáqáná dqafrqí min mbá hííné thá thoñorindu dqafaruqí .

Gíigí 9

Geerathá roothá sqúríñí ma daadólégú háthú garratha u háthú fútháthá na almáqáná dqafaruqí mbá daa máré .

Másal=Múúsa mará algálam. (hasqúla/ híqiñ)

: múúsa mará geelí ndu (básha doño)

- 1.Abbá Áhmad hora Athoñorúthi.
- 2.Albákqá abbá Áhmad hora fírí.
- 3.Adam fíá shúlí kqedqeqí thá albúhía.
- 4.Ádam fiá gálíkqedqe.
- 5.Ádam fíá húlañ.
- 5.Abbá kqitha asqísqié mísqé ñalu.
- 6.Abbá kqitha asqísqié fírí.
- 7.Ámuna pqíshiga áñ ná kqiira roothayú.
- 8.Ámuna pqíshiga añ ná kqiira sqosqía alú.

Another

Akqusqo Tísaqa

Rootha mbá ndu

Dqokqothágú roothule thá alú

- Nañ kqalgala shá roothá mbá ndu ?
- Maabí walá gáraqí shañ madíñ mare gíñ kqabí marelí?
- Assáqá giilá albóósha náñ gii máábí na iyú sqaapqua?

Gíñ kqalgála thá roothá mbá ndú, Roothá mbá rothi maabí thá ndú mmaané mbá walá kqabí thá illá ála katabá. Roothá thá ndu gadárlá ála madíñá gíñ kqílní tháñ mbá kqabí maabí. Masal ma maabí fedqí álé madíñá gíneñgúnúñí míthíl alqáada , attaqáríh, áshatqará, atqabáqá, gadárlá ála madíñaqí thá ndú u taaní naafa maabí walá garraqí shá mare madíñá Zízízí marelí tháñ shambá zíá mare maabí pquerñíeqí . Roothá mbá ndú gídí álqaínatí dqafarúqígú míllañ mbá naafa maabíqí tháñ thá gugúdá marelí. Min thá marelí: gíndaalíá sqasqariña, roothá maa gúndí kqírá thá álmaqáná, hoohozá alqaadó, hoohozá ashúkqúlú, hoohozá ashátqáró, ashííqír

3. Haara ashatqáró

Áamadqá na ageerá booríd booridó
boorída kqolí.

Áamadqa na geera booríd
boorídó boorída kqolí.

4. Hoházá Ashúkqúlú

Misqeá sheerú sheerú
Ndába gooralá tháába
misquéá sheerú sheerú
Ndaba gooralá tháába
maabá ba gooralá tháába kqithá kqóñkqoloñ
tháába shañgalañ

5. Hoohóza geedú

1. Roá bidá bidá

Áádaa ñgó thaañá ma kqosh

Rooá bidá bidá

Áádaañgó thaañá ma kqosh

Walá ma ngo bide áádaa ñgó mbá ma ashafíró

2 Rô bakqá bidíñó

Ró bíkqa bíddíñó 1

Thá ámma zii tha gafu

6. Haará mbá áttaqarihú

Ndá gagó murthá mbá ziíqí ma Toora Algúri

Niñé Tóóra Algúri gíñ lipqishíñ munzú are

mbá sqúllá tha muusa thé ma iñ munzue

sha álé thálo théma iñ munzúéqí

7. Haará mbá álqaado

Náñ dugalá Almustáfa thé gaalo

Ndá ba dqoñoshiñi thé hánduñ

Abdulháyar bá dederíñ thé hándúñ alú

Fáá gále wáá zílá Mähámmad .

Giigí 1

Geerathá ataqaríha madí hathú dqukqúnúñ háthú rootha ahaapquñóqí mbá
dqoñashi háthú thañ ma dqukunúñ.

Giigí 2

katabathá roothá ma daadólégú thé “I” hú á áhulutháqí thé adqafaruá marélé
mbazííqígú thé “A” hú

<u>“I”</u>	<u>“A”</u>
1.Abuura	I.Gíné azámanú
2.Rootha mbá ndú	A.Dqukqunúñ
3.Ashíqír	M.Gíndaalíá
4.Añ shuuna	L.boolóyú namuqí
5.Gíñ maabí gabulú	D.Iyú sqaabuá

Giigí 3

Garrathá ashíqíra ma daadolé á roothuthé thá alú tha abuurá na almáqána daané u á kátaboothá shíñ máñgámá

Alqáádáñkqa

shaashá
u gaashá
Illá mbá baashá
Tha áñ maada
Mañkqa na alqááda
Illa tqukqa tha algáda
Añ thiña ma alkqáda
Alqáádá Benisangúl ma ile
Míthil almóz ile
Ma thíkqa maabá thamgane ile
Ma bikqa algááda alú
Na maaba walá gídi alú
Ná bíkqá ná gúdqa buli alú
Walá gúúdqa buli alú

Aháthá bádiri
 Sállea gísqa are thá firi
 Tha algigáyayúéqí bádiri
 Tha bikqa gashíñó thíri
 Ma ñgó gasha thíri
 Mín thalo attáqab thári
 Ñgó hásúli fíri
 Thá sqakqa alú míthil abunthíri

Giigí 4

**Farathá rotha ma daadólegú thá assandúukqú á áhorathá aaña dqeñethí
 aañiyú thá rootha squríñí ma daadóleyúgú.**

Waaza	mín thá
fióó	u
geedí	zaaqígú

1. Ahmedáátha _____ thá assugueqí maré Abdu.
2. _____ gíñ beelá thándú mmaané.
3. Múna u Mahámmad _____ gárra shuli ndú dqukqnúñí mmaamaré
4. Maabá agarrañí _____ geedí walá zaaóqí thá almadarasayúeqí baddrí.
5. Yaasir _____ Jamál agudí ndúñ maú maré.
6. Gadí sqikqoqí _____ sqísqqiá alú

Giigí 5

D. Geeráthá roothá ma daadolegú ágiáthá roothá squríñí tháñ.

➤ Masal: Ataqarih = Adaarakqa mbá thá Benishangúl áddáára gidí attaqaríhá dqañí ñíneñ maané.

1. Hoohoz
2. Maabí gabulú
3. Ashatqára
4. Naafaqí
5. milañ

Giigí 6

Geerathá roothá alqaadó dqukqúnúñ hathú jaházatha hú hathú giáthá atamsíliát (díraama) tháñ thá alfasílú

Giigí 7

Buuróthá gíñ daaliá thá áñañgamayú hathú dqokqothíñúthá thá alfasílú.

Giigí 8

Fakkárathá giñ fedqí hathú hathú dqokqóthátháyú thá arrabool á katabathága árraboola dqokqóthíñi háthuneyú tháñ á madíñathathé thá alfasílú.

Akqusqo Áshara
Alú Iisha u maabí Adqafarua Thá Ej.Ai. Fi/ Édis
Dqokqothágú Roothuláqi tha Alú

- Hathú madi Badqíñgíñá sqallá tha Édisá?
- Ej. Ai. Fi Édis madi háthú shambá hááné maabí u shambá walá hááne maabíá?
- Hathú madi Édis shambá pqriláne area?

Alú Iisha u maabí Adqafarua thá ÉjAi. Fi. Édis

Gíñ kqalgalá tha alú iisha u maabí adqafarua thá Ej.Ai. Fi Édis maabí ma múúfálá Édis míñ thá maabí gúdí añ dqukúnúñú ma ííshá máábi maré álúgú u ma ádqafaroolágú min maabí pqishi búsqkqe ñinéñ maané.

Gíñ hásqúl alú iishálo u adqafarua Édis ma múúfa maaba ñinéñ maané. Badqíñgíñá sqúllá tha Édis na almáqánákqedqe gíñ ádóqí min tha ndú mbá álqingilizúyú ñinéñ maané mbá ma katabá thá reootha ma adqauguriñá tha H.I.V AIDS mbá daa almáana tha human Immiun Defficiency Syndrome ájámálá tha ndúñkqa shíñ « Addárasá durra algúdúra búsqíkqué ndimiilu mbá pqari badqiñgíñ are ñinéñ maané. Ej.Ai.Fí. Alfaírasá shúúní mbá gúdí thá kqáfale walá mbá gádrí tha áné gúda thutha ñinéñ maané. Alfaírásálé gíñ rikqisqí míllañ walá mbá di tha are ñinéñ maané mbá madiláqi bas tha almakroskóbá mbá álqelektronú walá gídi addáwa mithil badqiñgíñáñgúnuñ.

Ej. Ai. Fi ma múúfa ndímilí áné gúdá thá kqáfayú tha maaba. Busqikqué mbá ndimilu gídi kqáfa fuudí mbá pqari badqiñgíñ are u mbá ménthiñ bokqoshíñgíñ thá kqáfayú.

Ej.Ai.Fí min mbá mufíné maaba Walá gádari áné durra ndímilí mandáñ tha bashuqí thá kqáfá fuudíle. Áné baró ámamariñuqí thá busqikqeyú ma ñine álé ádí ma shílthiñ kqáfá fuudí, ma álé áshishirñné are lémin áné básha doño.

Mín mbá báshínáne doño baró mbá fuudú busqikqué mbá ndimilu baró áné sqíkqá ma guura badqiñgiñu. Mín thálo baró Éj.Ai.Fi áné hórá ma Édis maabí thá busqíkqe. Ej.Ai.Fi ma hora ma Édis baró mushé ndimilu walá mathí squriñga áñ u Édis thoñorindú hóri añ mbá maruné tháñ mithil, thá kqáfaqi hulua, thá gíñ pqílíndu, thá iihuluá niño mare ídé, tha azzína, assáqá oqolú gadi thiéqí u hoolígú múñgúnuñ.

Mín thá thoñorindú kqedqeyú mbá walá maruné tháñ holí mithil ndu squthua, or ñiñish ma dqukqunuñ, geerua, thá thíñthíñ añ dqukqúnúñ, thá iinafa tha alganífa dqukqúnúñ, thá doñoyú kqukqua, thá dquoñosha añ dqukqúnúñ u thá maaarada ma badqí na maabá edisú walá maruqí.

Attáqab dqáñí mbá hásqúli edís ú ma hädqa aañiyú tha adáárú míthíl tha adár alú tha alqikqtisáad alú (thá shimbil alú) thá gugúd álú ma dqukqúnúñ u thá ñálú ndimilu alu mbá shúúní.

Mín tha attáqábá hásqali Edís tha adáár alú áthurthíñ geedí abúnáthá ndu máré horá ma waaqú tha adár alú: dqúkquthiñ aqolí shákqali adááré ndu, áthurthíñ tha adár alú, mothi attálmia ma agundí u dqúkquthin adduríá máábí adaarú ndu á ádar baró áné gáshá ma agundí.

Mbá hásqúlné shin tha alqikqtisáadú: Adqúkquthiñ shimbilá adaarú ndu, móthi adár ma agudíé na attálmia, dqúkquthiñ maabí gíñ shimbilú ndu u gíñ zíó ádar tha thikqíne na shimbil na thúrá.

Mbá hásqúl edís shíñ na attáqab thá gugúd alú ma dqukqúnúñ dqáñí mithil shérfediñ maabí shúli ndu dqukqunuñ, ákqosqiñ maaba maabí tha are u adqashiñ maaba alú aañá zíflá áné baró buuna maabí alú shambálo lemina álé hibu thá gugúd álú.

Thá ñálú ndimilu alú shíñ ndímilí áné hoshala ñalúkqedqe tháñ míthil ñine maabá walá mathi gádarí thá ane gía gíñmañ mbá náfa maabí, ákqithu ndimiilíyú min

gugúd, águdiñ maaba tha alkqúlub u áné baró férgeđiña maabí shúlindu dqúkqunuña kqedqué méré faru gundi u méré mádqá an.

Attáqábá dquoñondí ma hú kqueeráthígú thá bellóqí kqíllíñ gídi thoñorindú dqafaruqí mbá pqarláne are tháñ. Mín thá méréyú maabí agarraña, bikqá hásqúllá gíñ pqílí ndú náfaó mámanañi tháñ tha álá náfaqi tháñ u bakqá limmaláqi tha mûsháñile tha alfasád.

Giigí 1

I. Geerathá roothá ma daadólegú thá bulueqí ákqáll thá Asse walá Busqañ

1. Ma maabí thíñáqí thá maabá edísulé Édis haa maabí.
2. Édis háá maabí ma niñé dírshé thá maabá idélélé.
3. Giñ pqilí ndú ma naafálé tháñ ma dqukqúnúñ walá giì giñmañ.
4. Édis thá ádaar alú bas ñíneñ hasqlné atáqáb.
5. Alfaíras kqíllíñ hasql édís.
6. Édis kqafá beñéní ñíneñ fiiné thá busqkqeyú awál.

7. Ma maabì meera fírí thá alkos dqukqunúñ áhaa édís.
8. Édís na hú kqedqe ndú alqínglízu ñíneñ mané.
9. Édís gidí addáwá naafágaláné thañ.
10. Édís kqíthí maabá fiinéyú min guugúd.

Giigí 2

A. Geeráthá roothá ma daadólegú thá bulueqí á azáláthá mbá ma assé.

I. Thá ndú naanó mané na almáqána roothá kqalí thá ej.Ai.Fi Édís?

- I. thá ndú albartó
- A. thá ndú algúmúzú
- M. thá ndú alqínglizú
- L. thá ndú shiinashó

2. Édís shaan̄ haané maabí?

- I. thá thíñthíñ
- A. Dirsha thá níñelé
- M. thá geera
- L. Killiñ

3. Andí badqígiña gidí alfaírasá gudí thá kqafalé mbá walá gadarí na guda thúthá ma shari má kqáfa?

- I. Albaktéeria
- A. Almiláriá
- M. Alfaíras
- L. Ej.Ai.Fi

4. Ándí alqáína kqafathú mbá thárlá eedís doñó baabash?

- I. Kqafá beñéní
- A. kqafá fuudí
- M. maré holonóníñ
- L. walá mánañ

5. min fiiedí kqafá fuudí doñó min ndímiilí thá busqkqéyú, nananó hór busqkqe ndamílú?

- I. ma guura badqigiñú
- A. Ma Almeedáná badqígíñú
- M. maré holoñníñ (I. U A)
- L. walá dquqkqúnúñ

6. Andí thoñríndú walá háá Edís maabí tháñ?

- I. thá ageeruá
- A. thá ndu squuthúá
- M. thá ndú haalúá
- L. Kqqíllíñ

7. Assáqá mufí maabí badígíña eedísú nañ giigí awál?

- I. kqafa fuudí doñó fiifí
- A, Éj.Ai.Fi. híqí thá busqkqéyúqí
- M. Hoohor ma édís
- L. Kqíllíñ

8. Thá mbáleyúgú andí mbá hasqúli Éj.Ai. Fí/edís?

- I. Albaaúda
- A.faíras
- M. Horóñ
- L, Baktééríá

9. Mín thá mbaléyúgú andí mbá walá ma attáqába hasquli edís thá adaar alúeqí?

- I. Atálmiá hú shuríña
- A. geedí sharga abúnathá kattári
- M. Adqukqthíñ shímbíla adaarúqí
- L. walá dqukqunúñ

10. Náánó attaqáb hasquli eedís ma muufa maabá guugúdéqí ma dqukqunúñ?

- I. kqokáósq maabí thá are
- A. alú dqaashá maabí thá aré
- M. pqiisha maabí tha are
- L. I U A ma mootha

Giigí 3

Geerethá roothá ma daadólégú thá bulueqí mbá madíñ maabáqí míñ assáqá múfiné eedís le assáqá mushiné háthú musqáthá na gundí amádquá roothálógú shambá ziiné thá garrayú.

- 1. mushe
 - 2. alfaíras hiihí thá busqkqéyúqí
 - 3. Busqkqé na horá ma guurá badqígíñgúnúñú
 - 4. Dirshá thá niñelé
 - 5. Busqikqé na nagasa na marsha u na ñeesqa
 - 6. Alfaíras na kqayaráqí thá edísueqí
 - 7. kqafa fuudí doñó fífí
- A. giiglē ma muusqa ha na gúndí amádqúá kqedqé ma pqiishí shambá zióóné thá garrayú háthú baró móóthathá dqokqothá holloñoníñá holílogú thá bulúeqí
- 1. nañmaó assábá ba thá róqí?
 - 2. Náñ mmaané na gíñ hasquló gínlóbú mbá kqodóne tháñ?

Giigí 4

- L. Geerathá roothá u roothá akqíthó ma daadóleqú thá bulueqí hathú hosháláthá tháñ tha aré márra u á garrathá thá boolóyú dqaaní ma halíyu
- . Édís
 - . Ma muufa ñgó
 - . Badqígíñ
 - . Thá ádaar alú

- . Alfaíras
- . shuní
- . Bashu
- . Báshné doñó
- . Algánifa
- . Abúnáthá
- .Adduríá

Thá guugúd alú

Dqukqúthíñ áqólí

Giigí 5

D.katabáthá roothá ma daadólegú á záthá kqabóthágá almáqáná (rootha futhiné) thá addíkshinárú á katáboothá.

1. Alfaíras
2. Édís
3. Rikqísqí
4. kqafá fuudí
5. Álmaíkróskób
6. Basha
7. Alqíléktírón

Azañzaña

Gíñ kqalgála thá giigí_gíñ madíñ giigí gimmáñúqi na ziizíkqede ñinéñ mané. Giigí thá azámáná gióláné thañ gassámlá álé añ taláta. Mithíl mbá dqafáré mbá hassó mbá pqueriñí thaarthéqí. Taláta aínatí giigiyúlé gadárña añ madíñaqí thá almasal mii mbá le zíñégú thá buiueqí mbá dqafarúqí

<u>mbá hassó</u>	Mbá dqafáré	mbá pqueriñí
Masal: 1. kataba	kátaboó	adí kátabi
Thíñí	thíñoo	adí thíñí
Adá	adóqí	adí adóqí

Roothá ma daadólegu gadárña añ madíñaqí thá roothá squríñí ma giigí mii mbáleqú zii thá buluquéqí.

- I. Ahmád katábí thá alkárrásayú hássa
 - A. Almád katábóó thá alkárrasayú giidí.
 - M. Ahmád adí katabí thá alkárrásayú assába.

Giigí 6

G. garrathá roothá squríñí ma daadólegú á roothútháqí thá alú thá abuura na assáqá madíñ giigílóqí.

1. Habíba feethóó shuliyú.
2. Fatqúma sqúú tqukgá alú.
3. Mähámád garraóó alkitab thá almádrasayú.
4. Abba adí ána pqaaló aña alú alfuuleqí assába.
5. Abbá Amílí fióó mugu giidí.

6. Asha adí na gisqó ór thá bulíyú assába.

Giigí 7

Azalutháqí tha alfásílú taláta náfar máré ma maabí pqíshí búsqikqe, nafarén ma maabí fii edís u nafarén máré ma maabí ma addiktór mbá geri kqáfá máábí bádqíqi, á baró gíathá attamsiliát (ddiráma) pqúliñi maabí fii edísqí shambá íishiláne alúgú u mbá adqafarulánegú thá maabí pqishi búsgikqele thá gúgúdú u á pqúláthaqi.

Giigí 8

Ázalathá nafarén míñ thá háthúyú mbá árothu hathúqí thá roothá ma daadólé álúgú tha alqádábá iiroothuó mbá mágdí thoñor thá thoñorindú maru edís tháñ álú u thá thoñorindú pqarláne are tháñ álú ma pqishí tha alfásílú.

1. Ej.ai.fi ma múúfa maaba áwwali nañ thárne giigí maaba thá busqikqeyú?
2. Ej.ai.fi tha álá á shuriña hu náñ náfaqí tha álá gíá?
3. Náaánó attáqab hasqúl eedís tha a dár alúéqí?
4. Náñ giiña mbá á shúriñgaña maabí báddqí bádqíñgíálé hugú na alú iisha u naadqafarua
5. maabí bádqí bádqíñgíñálè ma iishaña aalúgú u ma ádqafaruoñagú náñ sqikqí?

Glossary

Berta	ବେର୍ତ୍ତା
Roothá dqúgurí	ରୂଥା ଦ୍କୁଗୁରି
Ashíqir	ଅଶିକିର
roothá squruñí damu ndu	ରୂଥା ସ୍କୁରୁନ୍ତି ଦମୁ ନଦୁ
rootha adqañthiñā na addáraja	ରୂଥା ଅଦକାନ୍ତିନା ନା ଅଦାରାଜା
roothá mááni gábulu	ରୂଥା ମାାନି ଗାବୁଲୁ
arraból	ଅରାବୋଲ
roothá mbá ádqafaruqí	ରୂଥା ମବା ଆଦକାଫାରୁକି
roothá mbá kqáyarí	ରୂଥା ମବା କକ୍ଷାଯାରି
roothá gii míthil alqinsán	ରୂଥା ଗିଇ ମିଥିଲ ଅଳକିନସାନ
roothá mbá kqabí mootha	ରୂଥା ମବା କକ୍ଷାବି ମୁଥା
roothá ma adquguriñá	ରୂଥା ମା ଅଦକୁଗୁରିନା